

ROMANOS

¹ Anin ja rin Pablo camic ntz'ibajel jawa' carta ri' chewe ixix wach'alal ja rixc'o pa Roma. Anin in ajsamajel rxin ja Jesucristo. Ja Dios arja' xinsiq'uini chi xinoc apóstol, arja' xinha'owi chi ninbe cuq'uin ja winak chi neny'a'a' rbixic chique ja utzlaj tzij xin Jesucristo ja rtakonto wawe' chwach'ulew. ² Jawa' utzlaj tzij ja rtakonto camic ojer tzujun can. Tzujux can rmal ja Dios in tz'ibax can chipan ja santilaj tzobal rxin cumal ja rojer tak profeta ja xesamaj pa rcuenta. ³ Jawa' utzlaj tzij ja xinbij chewe ri' jawa' nc'utu chikawach nak rbanic ja Ralc'wal Dios. Ja c'a Ralc'wal Dios arja' riy rumam can ja rojer rey David, xoc kach winak. ⁴ Pro bien k'alaj chi Ralc'wal Dios, bien k'alaj chi congana nim ja rpoeder, ni junan ja canma ruq'uin ja santilaj Dios. Jari' bien k'alasaxi chi queri' rbanic, tokori' k'alasaxi ja tok c'astaji chiquicojol camnaki'. Ja kajaw Jesucristo ja' c'ari' ja Ralc'wal Dios. ⁵ Rmal c'a arja' tok kacochin tre ja Dios ja rutzil ja nsipaj chake in rmal arja' chakaja' tok yatajnak ajoj chake chi okocnak apóstol rxin. Ma chaka ta queri' tok banon queri' chake, rumac chi nokbe cuq'uin ja tinamit ja rec'o nojel nat nakaj chwach ja rwach'ulew chi nekaya'a' rbixic ja Jesucristo chique utzc'a chi nyuke' quec'u'x ruq'uin in nquinimaj ja rtzobal. Nojel ari' nkaban, ya'bal ruk'ij arja' ja nkaban. ⁶ Cani' chewe ixix wach'alal ja rix aj Roma, Dios xixsiq'uini chi nixoc ix tinamit rxin ja Jesucristo in xenimaj.

⁷ Jawa' carta ri' ewxin ewanojelal wach'alal. Ixix janila nixrajo' ja Dios arja' xixsiq'uini chi ixocnak ix tinamit rxin. Ja rutzil ja nsipaj ja Dios chake rachbil ja quicotemal xin Dios, ja tari' xtecochij más tre ja katata' Dios in tre ja kajaw Jesucristo.

*****

⁸ Camic wach'alal nwajo' nbij chewe nabey chi congana nmaltioxij tre ja nDios emwal pro nij ewanojelal. Pa rubi' ja Jesucristo nmaltioxij tre rumac ja bien notakixi nat nakaj nojel chwach ja rwach'ulew chi ixix ruq'uin ja Jesucristo yukul wi' ec'u'x. ⁹ Como ja Dios arja' rotak chi anin xajutij nmajon rbanic orar pan ecuenta, ni mta wi' ja maquita ixncojon pan oración. Jari' Dios anin nintajini nmajon rbanic ja rsamaj pro ruq'uin wanma nban ja samaj, nintajini nmajon rbixic ja utzlaj tzij ja rc'amonto ja Ralc'wal. ¹⁰ Xajutij nmajon rc'utuxic tre ja Dios matzij xtuya' chwe camic chi ninbe ewq'uin ja wi queri' rvoluntad arja' como ojer nmajonto rch'obic chi ninbe ewq'uin. ¹¹ Como anin congana ngana xtutz'at ri' kawach ewq'uin, nwajo' ninbe ewq'uin chi nench'obo' chewach nak rbanic ja nsipax je'e chake rmal ja rEspíritu Santo, nwajo' chi necochij más tre. Queri' nwajo' chewe utzc'a chi ncowir más ec'u'x ewanma chipan ja rtzobal Dios. ¹² Pro ja ninbe ewq'uin jari' ma eyon ta ixix c'oli rc'amonto chewe pro c'oli rc'amonto anin chwe chakaja' como c'oli ja yukulbal ec'u'x ixix ruq'uin ja Jesucristo in c'oli ja yukulbal nuc'u'x anin ruq'uin chakaja' jari' nkabanbej animar ki' chibil tak ki' ja tok xquinekaji.

¹³ Camic wach'alal, nwajo' nch'ob chewach chi anin q'uiylaj mul nch'obon chi ninbe ewq'uin pro ma incowin-nak ta. Nwajo' ninbe ewq'uin nenc'olo' ja cosecha rxin ja obra xin Dios ja c'o checojol ixix chila' pa Roma ja cani' nintajini nban camic chiquicojol ja jule' chic tinamit ja ma e aj Israel ta. ¹⁴ Ja utzlaj tzij xin Jesucristo c'o chi nukul chi nanya'a' rbixic chique ja winak xa nak ta chi winakil, wi netzizon pa griego owi mani, wi e ajtija' owi ma e ajtija' ta. ¹⁵ Rmalc'ari' tok nbij chewe, ja wi Dios xtuya' chwe can ninbe ewq'uin nanya'a' rbixic ja utzlaj tzij xin Jesucristo

chewe ixix chakaja' ja rixc'o pa Roma. ¹⁶ Queri' nbij chewe como ja utzlaj tzij xin Cristo, anin ma q'uixbal ta nna' nya' rbixic. Ma q'uixbal ta como ja utzlaj tzij xin Cristo jari' ja nimlaj poder xin Dios, neruto' ja winak chipan ja quil quemac, neruto' xa nak ta chi winakil ja nyuke' quec'u'x ruq'uin ja Jesucristo. Cuq'uin ja raj Israel xekaj wi' rbixic nabey in chakaja' ntajini nekaji camic cuq'uin ja ma e aj Israel ta. ¹⁷ Ja utzlaj tzij xin Jesucristo jari' nimlaj poder xin Dios ninche' tre como ruq'uin awa' utzlaj tzij ri' nk'alajin wi' nak rbanic ja utzlaj k'etaj tzij xuban ja Dios ja xokrtobej ja rok winak in xokrwasajel libre chipan ja kil kamac. Pro ja nac'ambej jawa' totajem xin Dios ri' yukulbal ac'u'x ruq'uin ja Jesucristo in nyataji ja totajem chique canojel ja nyuke' quec'u'x ruq'uin. Cani' tz'ibtal can chipan ja rtzobal Dios quewa' nbij ri': —Ja winak ja utz netz'at rmal ja Dios eje'e' nquewil na ja utzlaj c'aslemal ja mta q'uisic trij pro rumac ja yukulbal quec'u'x ruq'uin ja Dios chewi' tok nquewil.

*****

¹⁸ Como ja Dios ja c'o chila' chicaj arja' rk'alatan chic camic chi congana ryewal penak rumac nojel ja nqueban ja winak ja quimestan chic ja Dios in matiqueya' chic caso tre ja nbij in xa itzelal ja nqueban. Ja c'a ritzelal nqueban jari' nquitz'apbej quixquin, maticajo' ncotakij nak ja kas mero rbanic ja Dios ja katzij chi Dios. ¹⁹ Ja c'a wixta c'o quigana cotakij nak rbanic xecowin ta c'ari' cotakij ta como jari' bien k'alatan chic chiquewach rmal ja Dios. ²⁰ Jaru' pa tiempo winakarsanto ja rwach'ulew ni k'alaj wi' nak rbanic ja Dios chi arja' masqui matitz'attaji ruq'uin awach pro bien nch'obtaji nak rbanic. Bien k'alaj ja nimlaj poder ja c'o pa ruk'a' ja ni mta wi' q'uisic trij in bien k'alaj chakaja' chi arja' Dios. Nojel ja rwinakarsan

je'e jari' nc'utuwi chi queri' rbanic. Ja c'a winak ja mta quigana ncotakij nak rbanic bar ta c'a xtipi wi' tzij cumal ja xtiquitobej ta qui' chwach ja Dios. ²¹ Majun xtiquitobej ta qui' como eje'e' masqui k'alasax chiquewach nak rbanic ja Dios ja katzij chi Dios pro xa queban tre cani' ma Dios ta in nixtac'a c'o ta quimaltioxij ta tre chakaja'. Ja quina'oj ni majun rsamaj, xa yojtaji. Ja canma mchita ja rna'oj Dios rc'an, xa k'ekumiri. ²² Congana jakal quewi' neche'e pro xa e nacak tak winak xe'oc wi'. ²³ Ma xqueya' chi ta ruk'ij ja lok'laj Dios ja mta camíc trij, xa cachbal tak winak in cachbal tak chicop xequcoj pa rq'uexwach. Xexuque' chiquewach cachbal tak winak pro makana' maquita c'o camíc chiquij ja winak. Xexuque' chiquewach cachbal tak chicop xa nak ta chi chicopal cani' chique ja nerupup chicaj owi nebin chwach'ulew owi nquichararaj qui' pa tok'ulew.

²⁴ Rmalc'ari' tok ma xeruk'il chi ta ja Dios pro ja xuban, xersokpij can chipan ja ritzelal ja nquiyarij kaj pa tak canma, xuya' lugar chique chi quitz'iloj más ja quic'aslemal. Ja tok q'uiswani c'o nari' queban chiquibil tak qui', quitz'iloj ja quicuerpo tre jule' itzelal ja más chi na q'uixbal rbanic. ²⁵ Ma chaka ta queri' queban, rumac ja queya' can ja Dios ja katzij chi Dios in xequinimaj chic je'e ja ma katzij ta chi e Dios. Xa ja chic ari' queya' quek'ij ja rewinakarsan je'e in xexuque' chiquewach no ari' ja katzij chi Dios ja winakarsyon nojelal jari' ma xqueya' chi ta ruk'ij pro makana' maquita congana nim ruk'ij camic, chwak in chijutij. Amén.

²⁶ Rmalc'ari' ja Dios xeruya' can, xuya' lugar chique chi nqueban ja nc'utuj ja ritzel tak yarinem ja c'o pa tak canma ja más chi na q'uixbal rbanic. Pakasa' rixoki' xeyojtaji, xemacun chic cuq'uin cach tak ixoki', ma achi'i' chi ta ja nequiyarij. ²⁷ In queri' chique achi'i' chakaja',

xemacun chic cuq'u'in cach tak achi'i', ma ixoki' chi ta ja nequiyarij. Queri' queban ja rachi'i', xa congana nquiyarij qui', ni majun chi queq'uix. Nojel ja queban congana tz'ilor canma rmal. Ja c'ari' rtojbali' ja ni takal wi' chique. Ja c'ari' quech'ec trij ja queya' can ja utzlaj bey xin Dios.

²⁸ Eje'e' ni majun xbij quec'u'x tre chi q'ueje' ta ja Dios pa tak quewi' pa tak canma. Rmalc'ari' ja Dios arja' xersokpijel, xuya' lugar chique chi xa itzel tak na'oj chic nquech'ob, xuya' lugar chique chi nqueban je'e ja ma yatal ta chique chi nqueban. ²⁹ Eje'e' xa emak'enirnak chi rbanic nojel rwach ja ritzelal. Xa il mac nqueban achi'i' cuq'u'in ixoki', xa itzel netz'atoni, chaka benak chi yarin quinakun winak, nqueban itzel chique winak in nquiakir canma chiquij in nequicamsaj. Xa e ticol tak ch'a'oj, xa e banol tak engaño in nojel ja rutzil xa itzel nquetz'at. ³⁰ Eje'e' xa nequitzijoj winak, xa itzel nquetz'at ja Dios, xa e tz'ujunela' xa e yok'onela'. Congana e nimak nquena' kaj, xa nqueya' quek'ij, xa itzelal ja nquiwinakarsaj. Eje'e' maquequinimaj quitata' quete', ³¹ xa ma e ch'obol ta nak la utz nak la ma utz ta, xa matiqueban cumplir ja nquitzujuj, mta quigana cuq'u'in quitata' quete' in nix-tac'a cuq'u'in ta calc'wal chakaja'. Eje'e' ni maquecuyun wi' in ni matiquipokonaj wi' quewach winak. ³² Eje'e' bien cotak ja rbin can ja Dios chi ni yatal wi' camíc chawij ja tok naban ja jule' itzelal ja cani' c'a xinbij kaj chewe ri'. Pro masqui cotak pro ni quimajon wi' rbanic camic. In ma ruyon ta itzelal ja nqueban, na xa congana nel quec'u'x chiquij ja winak ja tok nqueban ja ritzelal ja cani' nqueban eje'e'.

2

¹ Como yatal camíc chiquij ja nebanowi ja ritzelal rmalc'ari' tok mta nquitobej qui' ja winak ja tok ne'oqui

e cani' k'etol tak tzij trij jun winak. Mta como eje'e' tok nquek'et tzij trij jari' xa nquek'et kaj tzij chiquij eje'e' queyon. Queri' c'a rbanic como eje'e' nquek'et tzij trij pro eje'e' jun nebanowi ja ritzelal chakaja'. ² Bien c'a kotak chi ja Dios arja' ni rubey wi' nuban ja tok nuk'et tzij chiquij ja nebanowi ja jule' itzelal ja nbin chic chipan awa' carta ri'. ³ Ja c'a winak ja tok ne'oqui e cani' k'etol tak tzij chiquij cach tak winak tok nqueban ja ritzelal pro wi' eje'e' jun nebanowi ja ritzelal chakaja' ¿la maquita c'a xtuk'et tzij ari' chiquij ja Dios nech'ob ixix? ⁴ Owi maxla xa ni mta nqueban tre nojel ja rbanon pa quicuenta ja Dios como arja' janila ja rutzil rya'on chique, janila rcuyun ja ryewal chiquij, janila ja rpaciencia cuq'uin. ¿La ma cotak ta c'a chi ja Dios tok nuya' ja rutzil chique ma chaka ta nuya' chique pro rumac chi nqueq'uex ja quina'oj, rumac chi nqueya' can ja ritzelal? ⁵ Pro como ja canma xa cowirnak chi rbanic ja ritzelal, como xa mta quigana xtiqueq'uex ta ja quina'oj jari' xa jani' nquisiq'uij más ja ryewal Dios chiquij. Tokori' xtikaj chiquij ja ryewal Dios ja tok xterila' ja nimplaj k'ij xin juicio. Chipan ari' k'ij ja Dios arja' xtuk'et tzij chiquij ja winak in ni rubey wi' ja k'etoj tzij xtuban. ⁶ Rubey nuban como arja' nuya' na rtojbaliil chique ja winak jani' queban chipan ja quic'aslemal chiquijujunal. ⁷ Jule' xtuya' chique ja utzlaj c'aslemal ja mta q'uisic trij. Eje'e' ri' ja ni matiqueya' can wi' ja banoj utzil como eje'e' xajutij quimajon rtijic quek'ij chi nequila' ja gloria xin Dios, ja ta ncajo' chi utz netz'at rmal ja Dios in neq'ueje' ta chipan jun quicotemal ja mta yojtajib trij. ⁸ In jule' chic xa jani' xtipi más ja ryewal Dios chiquij. Eje'e' ri' xa ja' nquech'ob ja c'o rc'amonto chique eje'e' queyon. Ma ja ta nquinimaj ja xin Dios pro xa nqueya' qui' tre ja banoj itzelal. ⁹ Congana pokon xtiquetij na ja winak ja nebanowi ja ritzelal, congana lawulo' xtiqueban rmal

pro ni canojelal. Queri' c'a xtiqueban chi aj Israel chi ma aj Israel ta xarwari' chiquij ja raj Israel xtikaj wi' nabey. ¹⁰ Pro canojel ja winak ja nebanowi ja rutzil eje'e' nequila' na ja gloria xin Dios, utz netz'at na rmal ja Dios in neq'ueje' na chipan ja quicotemal xin Dios. Queri' c'a xtiqueban chi aj Israel chi ma aj Israel ta xarwari' chique ja raj Israel xtiyataj wi' nabey.

¹¹ Queri' c'a rbanic como ja Dios arja' ma jun ta utz nutz'at in ma jun ta itzel. ¹² Queri' nbij chewe como canojel ja winak ja ma quic'axan ta ja ley xin Dios ja tz'ibtal can rmal ja Moisés wi c'oli quil quemac quibanon jari' nquetij na rpokonal rmal xarwari' ma ja tari' ley xin Moisés ja xtoc chiquij ja tok xquetakel chipan ja rpokonal. In canojel ja winak ja quic'axan ja ley ja tz'ibtal can rmal ja Moisés wi c'oli quil quemac quibanon jari' nk'et na tzij chiquij rmal xarwari' ni ja wari' ley xin Moisés ja xtoc chiquij chi rk'etic tzij chiquij. ¹³ Queri' c'a rbanic como ja tok xcatekaj chwach ja k'etbaltzij xin Dios ja wi chaka ac'waxan ja nbij ja ley pro wi ma animan ta ja nbij chake chi nkaban jari' macatwasaxel libre. Ja c'a wi animan ja nbij ja ley chake chi nkaban jari' natwasaxel libre. ¹⁴ In cani' chique ja ma e aj Israel ta eje'e' ma quic'axan ta ja ley ja tz'ibtal can rmal ja Moisés pro como ja canma nbin chique nak ja rutzil in nak ja ritzelal rmalc'ari' tok c'oli nqueban je'e ja bien nuc'am ri' ruq'uin ja cani' nrajo' ja ley chake chi nkaban. Ja tok queri' nqueban jari' c'o jun ley cuc'an pa tak canma masqui ma quic'axan ta ja ley ja tz'ibtal can rmal ja Moisés. ¹⁵ Tri' c'a nkatz'at wi' chi eje'e' cani' pa tak canma tz'ibtal wi' ja cani' nrajo' ja ley chake chi nkaban. Ja c'a canma arja' nbin chique wi utzil ja quimajon rbanic owi xa itzelal. In chakaja' nquech'ob rij rwach ja nbantaj je'e chiquicojol, c'o je'e nbantaj cumal ja winak: —Xa itzel, neche' tre, in c'o c'a nbantaji: —

Ma itzel ta, neche' tre. ¹⁶ Ja tok xterila' ja nimlaj k'ij xin juicio tokori' xtibantaj cumplir nojel awa' ja c'a xinbij kaj chewe ri'. Ja c'a tok xterila' ri' k'ij ja Dios arja' xtucuj ja Jesucristo chi rk'etic tzij chiquij ja winak, xtucuj chi rk'alasaxic nojel ja quich'obon in nojel ja quibanon ja xa quiwawan pa tak canma. Queri' nuc'ut chikawach ja utzlaj tzij xin Jesucristo ja ni nmajonto wi' rbixic anin.

*****

¹⁷ Pro ec'oli quewa' nquibij ri': —Ajoj ok aj Israel, ok tinamit xin Dios, kas neche'e, pro jari' xa quek'ij eje'e' nqueya' kaj queyon. Ja nquech'ob eje'e' chi nequila' na ja totajem xin Dios rumac ja c'o cuq'uin ja ley ja tz'ibtal can rmal ja Moisés. Kas nqueya' quek'ij chi cotak rwach ja Dios ja katzij chi Dios. ¹⁸ Cotak nak ja rvoluntad Dios, cotak nak ja rutzil in nak ja ritzelal como c'utun chiquewach nak nrajo' ja ley chake chi nkaban. ¹⁹ Eje'e' nquech'ob chi bien necowini nquech'ob ja rbey Dios chiquewach ja winak ja ma cotak ta rwach ja Dios owi e cani' jun luz ja nsakirsan quebey ja winak ja ma cotak ta nak ja rutzil in nak ja ritzelal ²⁰ owi bien necowini ne'oc maestro quixin ja winak ja matich'obtaj cumal ja rtzobal Dios owi bien necowini nequitijoj ja re tak sencillo. Como c'oli ja ley cuq'uin ja nc'utu chiquewach ja tijonem ja katzij chi tijonem xin Dios xa chewi' tok nquech'ob chi bien necowini nqueban queri'. ²¹ Como eje'e' nequitijoj jule' chic ¿nak c'a tre tok matiquitijoj qui' eje'e' chakaja'? Nquibij chique winak chi: —Ma teban ta alak', neche' chique, pro ¿la mta c'a alak' nqueban eje'e' chakaja'? ²² Nquibij chique winak chi: —Ma rubey ta jun achi nuban rij rwi' ja rxjayil, pro ¿la mta c'a rij tak quewi' quixjayilal eje'e' nqueban chakaja'? Eje'e' kas itzel nequetz'at cachbal tak winak owi rachbal tak nakun je'e' ja nexuque' winak chiquewach pro ¿la mta

c'a nqueban eje'e' chakaja' ja xa itzel nutz'at ja Dios?
²³ Eje'e' congana nqueya' ruk'ij ja ley xin Dios ja tz'ibtal can rmal ja Moisés pro como eje'e' mismo matiquinimaj ja nbij ja ley chake chi nkaban jari' xa ruq'uix Dios nqueya'.
²⁴ Cani' tz'ibtal can chipan ja rtzobal Dios quewa' nbij ri': —Ja rubi' Dios xa ntz'uji xa nyok'i cumal ja winak ja ma e rtinamit Dios ta pro xa emwal ixix ja tok nban queri' tre. Queri' ja tz'ibtal can.

²⁵ In cani' tre ja tok nban circuncidar jari' retal chi e tinamit xin Dios in c'oli rc'amonto chique pro wi nquini-maj ja nbij ja ley xin Dios chake chi nkaban. Pro ja c'a wi matiquinimaj xc'a junan ari' ruq'uin ja cani' ma e rtinamit Dios ta masqui ebanon chic circuncidar. ²⁶ Cani' tre jun achi ja ma banon ta circuncidar chakaja' pro wi nuban ja rutzil ja cani' nrajo' ja ley xin Dios chi nkaban ¿la ma junan ta c'ari' ruq'uin ja cani' rtinamit Dios masqui ma banon ta circuncidar? ²⁷ Ja winak ja ma banon ta circuncidar ja quicuerpo pro wi nqueban ja rutzil ja cani' nrajo' ja ley chake chi nkaban jari' nk'etbex na tzij chiquij ja maquen-imani. Queri' xtiban chique como eje'e' c'oli ja ley cuq'uin ja tz'ibtal can in ebanon circuncidar pro xa matiquinimaj ja nbij ja ley chake chi nkaban. ²⁸ Queri' c'a rbanic como eje'e' masqui e aj Israel, masqui e rtinamit Dios neche'xi, pro xa ma katzij ta chi e rtinamit Dios ja wi xa chi quechi' c'o wi'. In masqui ebanon circuncidar neche'xi, pro xa ma katzij ta chi ebanon circuncidar ja wi chaka costumbre chique in wi xa ruyon ja quicuerpo ja banon circuncidar. ²⁹ Ja c'a wi nach'ucla'aj ja rtzobal Dios jari' katzij chi at aj Israel, jari' katzij chi at rtinamit Dios. In chakaja', wi majtajnak rch'ach'ojirsaxic ja rawanma, wi nsamaji ja rEspíritu Santo pan awanma jari' jun circuncisión ja katzij chi circuncisión, ma ja ta ja circuncisión ja chaka ta acuerpo nban circuncidar. Ja c'a wi queri' abanon atat,

ja c'a Dios arja' nbin chawe: —Congana utz natnutz'at, ne' chawe, masqui majun winak xtibin ta queri' chawe.

3

¹ Pro ja wi queri' rbanic ¿la c'o c'a rc'amonpi chake ari' chi ok aj Israel owi la c'o c'a xoc wi' ari' ja xokban circuncidar? maxla neche' na ja winak chwe. ² Jari' c'oli, congana q'uiy rc'amonto chake. Nabey, pa kak'a' ajoj ja rok aj Israel ban wi' recomendar ja rtzobal Dios chi nkaban cuenta. ³ Ec'o nac'a chake ja ma xeniman ta ja rtzobal Dios pro ¿la tibij c'a tzij ari' chi ja Dios matuban cumplir ja ntzujuj chipan ja rtzobal? ⁴ Jari' ni ma can ta wi'. Ja c'a rok winak nixtac'a jun chake ja maquita xtutz'ak ta tzij pro ja Dios ma queri' ta, arja' ni katzij wi' nojelal ja nbij. Cani' tz'ibtal can chipan ja rtzobal Dios quewa' nbij ri': —Queri' c'a rbanic nata' Dios utzc'a chi puersa xtik'alajin na chi atat ni utz wi' ja naban, ni rubey wi' nojelal ja nabij in tok wi c'oli xtich'a' chawe pro nij atat wi' xcatch'ocmaji, ne'e.

⁵ Pro ja ma utz ta nkaban wi jari' xtik'alasan más chi ja Dios ni utz wi' ja nuban ¿nak nech'ob ixix tre? ¿La tibij an tzij ari' chi ma rubey ta nuban ja Dios ja tok npi ryewal chakij rmal ja ritzelal ja nkaban? Pro ja c'a xinbij kaj chewe ri' jari' xa quina'oj winak. ⁶ Ja c'a Dios arja' ni mta wi' moda xtuban ta ja ma rubey ta. Mta moda como ja Dios wixta c'oli ja ma rubey ta xtuban ¿nak ta c'a moda ari' xticowin ta xtuk'et ta tzij chakij ja rok winak?

⁷ Pro maxla quewa' nabij chwe ri': —Ja ranin wi c'o je'e ja tz'akoj tzij nban, wi jari' xtik'alasan más chi mta tz'akoj tzij nuban ja Dios in wi xtiya' más ruk'ij ja Dios rmal ¿nak c'a tre ja tok Dios c'a nbij na chwe chi in aj'il chi in ajmac in nuk'et tzij chwij rmal? ⁸ Ja c'a wi queri' rbanic ¿nak c'a tre ja tok ma quewa' ta nkabij chique ja winak: —Kabana' c'a ja ritzelal utzc'a chi xtipi más ja rutzil, koche' na chique?

maxla natche'e. Na xa ec'oli winak quijolon ari' ja itzel tijonem chakij, quilasan katzijoxic rmal. Pro ja neyo' awa' ja ritzel tijonem ja c'a xinbij chewe ri' eje'e' ni rubey wi' chi nk'et tzij chiquij in netakel chipan ja rpokonal.

*****

⁹ ¿Nak c'a nkabij chic tre camic? Ja rajoj ja rok aj Israel ¿la más na utz nokt'at rmal ja Dios chiquewach ja ma e aj Israel ta? Jari' ma queri' ta. Como cani' katz'aton chic ewq'uin chipan awa' carta ri' chi ja rok winak okkajnak pa ruk'a' ja il mac pro ni kanojelal chi aj Israel chi ma aj Israel ta. ¹⁰ Cani' nbij ja ley xin Dios ja tz'ibtal can quewa' nbij ri': —Ni majun winak ja maquita aj'il ajmac pro nixtac'a jun. ¹¹ Ni majun ja kas ta ch'obtajnak ta rmal nak rbanic ja rutzil, ni majun ja kas ta rmajon ta rotakixic jani' ja kas mero rna'oj ja Dios. ¹² Quiya'on can ja utzlaj bey xin Dios pro ni canojelal, ni majun chic quisamaj tre ja Dios. Ni majun nbanowi ja rutzil pro nixtac'a jun. ¹³ Ja quechi' congana itzel tak tzij nelto chipan, xa cani' jul jakali ja c'o camnak chipan. Ja cak' xa banbal engañon quecoj wi'. Ja tzij nelto pa quechi' xa banbal camíc, xa cani' veneno rc'an jun itzel cumatz. ¹⁴ Xa congana itzel tak tzij, xa congana pokonlaj tak tzij ja nquibij. ¹⁵ Chaka c'oli mani nequicamsaj winak. ¹⁶ Xa bar ta tri' nebe wi' ni c'o wi' camíc nqueban can, xa bis ok'ej nquetic can. ¹⁷ Ni ma cotak ta wi' nak la rbanic ja qui'il natq'ueje'e. ¹⁸ Nixtac'a nquixbej ta jutz'it qui' chwach ja Dios. Queri' nbij ja rtzobal Dios.

¹⁹ Queri' c'a nbij ja ley xin Dios in bien kotak chi chique nbij wi' ja re aj Israel como eje'e' ec'op pa ruk'a' ja ley. Queri' c'a rbanic utzc'a ja winak ni majun chique ja xticanoy chi ta rmal nak la chi tzijal xtibij ta ja xtitobej chi ta ri' chwach ja Dios in xticotakij na canojel chi e aj'il

e ajmaqui' pro ni canojelal in puersa nquejach na cuenta chwach ja Dios chi aj Israel chi ma aj Israel ta. ²⁰ Queri' xtiqeban como ni majun winak ja ni ta rniman wi' ja ley xin Dios, ni majun ja xtitotaji, xtiwasaxel ta libre chipan ja k'etoj tzij ja xtuban ja Dios xta rmal ja ley rniman. Queri' nbij chewe como ja ley xin Dios jari' xa nuc'ut chikawach chi ok aj'il ok ajmaqui'.

*****

²¹ Pro ja camic k'alasan chic chikawach jun utzlaj k'etoj tzij ja xuban ja Dios ja xokrtobej ja rok winak in xokrwasajel libre chipan ja kil kamac pro ma rmal ta ja ley xin Dios kaniman chewi' tok xokrwasajel libre. Xarwari', jawa' ja xuban ja Dios ja c'a xinbij kaj chewe ri' ni tz'ibtalto wi' ojer chipan ja ley xin Dios chi nbantaj na in queri' quitz'ibanto ja rojer tak profeta xin Dios chakaja'. ²² Quewa' rbanic ja utzlaj k'etoj tzij ja xuban ja Dios ri', xa rumac ja yukulbal kac'u'x ruq'uin ja Jesucristo rmalari' xokruto' in xokrwasajel libre in queri' c'a xtuban chique canojelal ja winak ja xtiyuke' quec'u'x ruq'uin como xa ok junan chi nmlaj kanojelal. ²³ Xa ok junan como mta jun winak ja maquita c'o ril rumac rbanon, mta jun ja cowinnak ta rk'i'on ta chi nrc'aj ta ja mero utzlaj c'aslemal xin Dios. ²⁴ Pro ja Dios nokrwasajel libre, nuban chake cani' mta kil kamac kabanon pro jari' jun utzil nuban chake, xa nsipaj chake, mta nkalok'bej. Ja Cristo Jesús arja' tojowi ja kil kamac, xc'a rmalari' ja tok nokwasaxel libre ja wi xa jun nkaban ruq'uin. ²⁵ Arja' takto wawe' chwach'ulew rmal ja Dios chi xoc jun sacrificio pro jun sacrificio ja tzursan kaxin ruq'uin ja Dios. In noktzur ruq'uin ja Dios ja wi nyuke' kac'u'x ruq'uin ja Jesucristo chi ja rquiq'uel arja' jari' tojbexi ja kil kamac. Ja Dios tok xutoj ja kil kamac tri' xuc'ut wi' chikawach chi arja' ni

rubey wi' nuban tre ja k'etoj tzij, ma chaka ta qui' tre ja il mac nbani. Queri' nbij chewe como arja' tok maja'n tipeti ja Jesucristo xa rcoch'on ja il mac quibanonto ja winak. ²⁶ Pro arja' xutoj na utzc'a chi bien nk'alajin na chikawach ajoj ja rokc'o chipan awa' tiempo ri' chi arja' ni rubey wi' nuban tre ja k'etoj tzij. Queri' c'a xuban utzc'a chi bien k'alaj chi arja' jun utzlaj k'etol tzij in ma ruyon tari' pro utz chic nokrutz'at ja nyuke' kac'u'x ruq'uin ja Jesús, nokrwasajel libre, nuban chake cani' mta kil kamac kabanon.

²⁷ Ja wi queri' rbanon chake ja Dios ¿nak ta c'a xtikayabej ta kak'ij ajoj camic nech'ob ixix? Jari' ni mta wi'. Mta como xa rumac ja yukulbal kac'u'x ruq'uin ja Jesús tok utz chic nokrutz'at ja Dios in ma rmal ta chi c'oli kaban ja kach'ebej ta. ²⁸ Tri' c'a nkatz'at wi' chi ja Dios tok utz natruz'at in tok natrwasajel libre chipan awil amac jari' xa rmal yukulbal ac'u'x ruq'uin ja Jesucristo tok nuban queri' chawe in ma rmal ta chi c'oli ja ley xin Dios animan.

²⁹ In chakaja' ja Dios arja' Dios kaxin chi nimlaj kanojelal, ma kayon ta kaxin ja rok aj Israel pro quixin chakaja' ja ma e aj Israel ta. ³⁰ Quixin como xa jun ja Dios in ja Dios arja' utz nerutz'at na ja raj Israel ja wi xtiyuke' quec'u'x ruq'uin ja Jesucristo in xa rumac ja yukulbal quec'u'x tok nerwasajel na libre in nuban chique cani' mta quil quemac quibanon. Ja c'a ma e aj Israel ta utz nerutz'at na chakaja' ja wi xtiyuke' quec'u'x ruq'uin ja Jesucristo in xa rumac ja yukulbal quec'u'x tok nerwasajel na libre in nuban chique cani' mta quil quemac quibanon. ³¹ Ja c'a tok yukul chic kac'u'x ruq'uin ja Jesucristo ¿la tibij c'a tzij ari' chi mchita rsamaj chake ja ley xin Dios? Jari' ma queri' ta. Pro ja kas rubey, ja tok yukul kac'u'x ruq'uin ja Jesucristo jari' más chi na nkanimaj ja ley xin Dios.

4

¹ Ja c'a kamama' Abraham ojer ¿nak tre tok utz tz'at rmal ja Dios nech'ob ixix? ² Ja rAbraham tok ban tre rmal Dios cani' mta ril rumac wixta c'oli xuban ja xch'ecbej c'o ta c'a rbase ari' xuya' ta ruk'ij arja' ruyon. Pro mta rbase ja xyabej ta ruk'ij chwach ja Dios. ³ Mta como cani' nuc'ut chikawach ja rtzobal Dios, quewa' tz'ibtal can ri': —Ja rAbraham arja' yuke' ruc'u'x ruq'uin ja Dios in rumac ja yukulbal ruc'u'x chewi' tok utz tz'at rmal ja Dios in ban tre cani' mta ril rumac rbanon. Queri' ja tz'ibtal can. ⁴ Ja c'a wi xaban jun samaj in wi xattoj tre jari' matibix chawe chi xa sipax chawe ja pwok pro jari' xach'ec. ⁵ Pro ja wi awotak chi mta moda xtaban ta jun samaj ja xtach'ecbej ta ja totajem xin Dios in wi xtiyuke' ac'u'x ruq'uin ja Dios ja nerwasajel libre ja raj'il ja rajmaqui' chipan ja quil quemac, ja wi queri' naban jari' quewa' nbix chawe rmal ja Dios ri': —Rumac ja yukulbal ac'u'x wq'uin chewi' tok utz chic natnutz'at in nban chawe cani' mta awil amac abanon, natche'xi. ⁶ In queri' c'a tre ja rojer rey David chakaja', arja' xbij chi congana natquicoti ja tok Dios utz natrutz'at in nuban chawe cani' mta awil amac abanon pro mta samaj naban ja xtach'ecbej ta, quewa' rbin can ja David ri': ⁷ —Janila natquicoti ja tok Dios nucuy ja ritzelal abanon. Janila natquicoti ja tok Dios nuchup ja rawil amac. ⁸ Janila natquicoti ja tok Dios natrwasajel libre in nuban chawe cani' mta awil amac abanon, ne'e. ⁹ Jawa' quicotemal ri' ¿la xa ruyon chake ajoj nyataj wi' ja rokbanon circuncidar, la xa ruyon chake ajoj ja rok aj Israel nech'ob ixix, o la nyataj chique chakaja' ja ma e aj Israel ta? Como cani' katz'aton chic ewq'uin ja rAbraham arja' yuke' ruc'u'x ruq'uin ja Dios in rumac ja yukulbal ruc'u'x chewi' tok utz tz'at rmal ja Dios in ban tre cani' mta ril rumac rbanon. ¹⁰ Pro ¿nak c'a rbanic ja tok ban

queri' tre? ¿La banon chic circuncidar tri' o maja'ni? Arja' maja'n tiban circuncidar tri'. ¹¹ C'a después na ja tok ban circuncidar. Ja circuncisión jari' jun retal c'a xoc na tre, jun retal ja nc'utuwi chi ja rAbraham utz tz'at rmal ja Dios rumac ja yukulbal ruc'u'x ruq'uin. Pro utz tz'at rmal ja Dios nabey in c'a después na ja tok ban circuncidar. Queri' c'a rbanic ja xchomarsaj ja Dios utzc'a chi xtibina'ax tre ja rAbraham chi arja' tatixel quixin canojel ja xtiyuke' na quec'u'x ruq'uin ja Dios ja ma ebanon ta circuncidar utzc'a chi eje'e' utz xquetz'at rmal ja Dios chakaja' in ja Dios nuban chique cani' mta quil quemac quibanon pro rumac ja yukulbal quec'u'x ruq'uin. ¹² In jun chic, utzc'a chi xtibina'ax tre ja rAbraham chi arja' tatixel quixin ja rebanon circuncidar chakaja' pro xarwari' wi ma chaka ta queri' tok neban circuncidar pro wi c'oli ja yukulbal quec'u'x ruq'uin ja Dios ja cani' c'o tre ja katata' Abraham. Como cani' xuban ja rAbraham arja' c'o chic ja yukulbal ruc'u'x ruq'uin ja Dios ja tok maja'n tiban circuncidar.

*****

¹³ Queri' c'a rbanic como ja rAbraham arja' utz tz'at rmal ja Dios rumac ja yukulbal ruc'u'x ruq'uin in xa rmalari' ja tok Dios xtzujuj jun herencia tre, ma rmal ta ley xin Dios rniman. Como ja Dios c'o jun herencia xtzujuj tre ja rAbraham in chique ja riy rumam can, quewa' xbij tre ri': —Noc na ja rwach'ulew pan ak'a', ne'e ja Dios tre ja rAbraham. ¹⁴ Ja c'a winak ja nebini chi rumac ja ley xin Dios quiniman chewi' tok nequila' na ja totajem xin Dios, wixta chique eje'e' tzujux wi' ja herencia xin Dios maquita c'a nc'atzin ari' chi nyuke' kac'u'x ruq'uin ja Dios in ni ta majun rsamaj ari' ja rutzil ja tzujun can tre ja rAbraham rmal ja Dios. ¹⁵ Ja ley xin Dios xa ryewal ja Dios rc'amonto chake, ma totajem ta. Ja c'a wixta mta ja ley ya'on chake

c'o ta c'a moda ari' xtikabij ta chi mta ley nokchaphbex rmal pro como c'oli.

¹⁶Rmalc'ari' tok nbij chewe, ja herencia xin Dios rumac ja yukulbal kac'u'x ruq'uin ja Dios tok nyataj chake. Queri' c'a rbanic utzc'a chi ja rutzil ja tzujun can rmal ja Dios xa nsipax chake, mta nkach'ecbej. Queri' c'a rbanic utzc'a chi kanojel ja rok riy rumam can ja rAbraham chwach Dios c'o kaseguro chi nyataj chake ja rutzil ja tzujun can rmal ja Dios pro chake kanojelal. Ma ruyon ta chake ajoj nyataj wi' ja c'o ley xin Dios kuq'uin ja tz'ibtal can rmal ja Moisés pro nyataj chique chakaja' canojelal ja nyuke' quec'u'x ruq'uin ja Dios cani' xuban ja rAbraham ojer. Ja c'a rAbraham arja' tatixel kaxin chwach Dios chi nimlaj kanojelal ja yukul kac'u'x ruq'uin ja Dios. ¹⁷Cani' tz'ibtal can chipan ja rtzobal Dios quewa' xbij ja Dios tre ja rAbraham ri': —Ja camic atncojon chi at tatixel quixin jule' tinamit pro nij e q'uiy, ne' tre. Jari' Dios ja yuke' wi' ruc'u'x ja rAbraham, jari' Dios nyo' quic'aslemal camnaki' in c'o je'e ja maja'n tibantaji pro arja' ntzizon tre cani' bantajnak chic como rotak pon chic chi nbantaj na. ¹⁸Ja c'a rAbraham arja' yuke' ruc'u'x ruq'uin ja Dios, xajutij xumajel raybexic chi nebantaj na cumplir ja cani' bin tre rmal ja Dios, ma xcapuj ta ruc'u'x chi raybexic masqui ja pa quetzij winak mta moda xtibantaj ta cumplir. Queri' c'a xuban utzc'a chi arja' noc na tatixel quixin ja jule' tinamit ja cani' bin tre rmal ja Dios como quewa' bin tre ri': —Ja rawiy amam xa jani' xtiquesep na qui', ne'xi. ¹⁹Ja c'a rAbraham xa jani' yuke' más ruc'u'x ruq'uin ja Dios in quewa' xuch'ob kaj pa ranma ri': —Anin masqui congana in ti ri'j chic, masqui c'o chi la jun ciento njuna', in chakaja' ja wixjayil Sara, masqui ni mta wi' alanem trij, pro bien wotak chi Dios nuya' na chwe jun ti walc'wal ja cani' rtzujun chwe, ne'e. ²⁰Ni majutij xuch'ob kaj ta

pa ranma: —Ma nuya' la c'awa' ja Dios ja rtzujun chwe, xche' kaj ta, pro ja xuban, xa jani' pi más ja yukulbal ruc'u'x ruq'u'in ja Dios, xa jani' xuya' más ruk'ij. ²¹ Bien rotak chi ja Dios sobre poder pa ruk'a' ja nbanbej cumplir ja rtzujun. ²² Queri' c'a rbanic ja yukulbal ruc'u'x ja rAbraham ruq'u'in ja Dios in rumac ja yukulbal ruc'u'x chewi' tok utz tz'at rmal ja Dios chewi' tok ban tre cani' mta ril rumac rbanon.

²³ Ja c'a tok tz'ibax can chipan ja rtzobal Dios chi queri' ban tre ja rAbraham rmal ja Dios jari' ma ruyon ta tre arja' ntzijon wi' ²⁴ pro chake ajoj ntzijon wi' chakaja'. Ja cani' ban tre ja rAbraham queri' c'a nban ajoj chake chakaja' ja yukul kac'u'x ruq'u'in ja Dios pro jun Dios ja yico rxin ja kajaw Jesús chiquicojol camnaki'. ²⁵ Ja c'a kajaw Jesús arja' camsaxi rmal kil kamac in c'astaji chiquicojol camnaki' utzc'a chi nban chake rmal ja Dios cani' mta kil kamac kabanon.

5

¹ Queri' c'a rbanic, rumac ja yukulbal kac'u'x ruq'u'in ja Dios chewi' tok nban chic chake rmal ja Dios cani' mta kil kamac kabanon in rmalari' tok oktzurnak chic ruq'u'in ja Dios pro xa rmal ja kajaw Jesucristo tok banon queri' chake. ² In jun chic, como ruq'u'in ja Jesucristo yukul wi' kac'u'x rmalari' tok sipan chake jawa' rutzil xin Dios ja c'a xinbij kaj chewe ri' in cow okpa'l chipan. In kotak chakaja' chi nekachbilaj na ja Dios chipan ja utzlaj c'aslemal ja c'o wi' arja' in congana nokquicoti chi raybexic. ³ In jun chic, congana nokquicot rmal chakaja' ja rpokonal ja nkatij pa rubi' ja Jesucristo. Nokquicoti como bien kotak chi chipan ja rpokonal nq'uiy wi' más ja kapaciencia. ⁴ Ja c'a paciencia jari' ncowirsan más ja kac'aslemal chi rbanic ja rutzil. Ja c'a tok ncowir más ja kac'aslemal chi rbanic ja rutzil jari' xa jani' nokquicot más chi raybexic nojel

ja rtzujun chake ja Dios. ⁵ In nojel ja kayben ja rtzujun chake ja Dios mta moda ja maquita xtuya' in xtikaya' ta kaq'uix rmal. Mta moda como ja Dios arja' bien rk'alsan chic chikawach chi congana nokrajo'. Arja' xutakto ja rEspíritu Santo kuq'uin in xa jani' nojnak ja rajoben ri'il xin Dios pa tak kanma rmal.

⁶ Bien k'alaj chi congana nokrajo' ja Dios como xutakto ja Cristo chi kato'ic. Ajoj ni ma okcowinnak ta wi' kato'on ta ki' in ja tok xurwila' ja tiempo ja ni chomarsanto wi' tokoc'ari' peti ja Cristo, xurcam kaj pa kacuenta ja rok winak pro makana' maquita itzel ja kac'aslemal. ⁷ Masqui kas jic ja rac'aslemal pro congana c'ayew chi c'o jun winak ja maquita npokonaj ncam pan acuenta. Owi congana at utzlaj winak maxla ec'o jujun ja neq'ueje' conforme chi necam amwal. ⁸ Pro ja Dios tok c'a okc'o na chipan ja kil kamac arja' xutakto ja Cristo chi xurcam kaj pa kacuenta in tri' xuc'ut wi' chikawach nak rbanic ja rajoben ri'il ja c'o tre chi congana nokrajo'. ⁹ Ja Cristo wi conforme xuban queri' chake ja tok c'a okc'o na chipan ja kil kamac más chi na conforme chi nokruto' camic. Como ja camic, rumac ja rquiq'uel banon chic chake cani' mta kil kamac kabanon in rmalari' tok bien kotak chi ma xtikaj ta chakij ja ryewal Dios como ja Cristo arja' xtito'o kaxin chipan. ¹⁰ Ja Dios xa ok rc'ulel ja tok peti ja Ralc'wal, xurcam kaj pa kacuenta in ja rcamic jari' tzursan kaxin ruq'uin ja Dios. Ja Dios wi conforme xuban queri' chake tok xa ok rc'ulel más chi na conforme chi nokruto' camic. Como ja camic oktzurnak chic ruq'uin ja Dios in rmalari' tok bien kotak chi ni xtiyataj na wi' chake ja totajem xin Dios como c'astajnak chic ja Ralc'wal. ¹¹ In ma ruyon tari' pro congana noktajini nokquicoti camic chakaja' rumac ja xa jun kabanon chic ruq'uin ja Dios pro xa rumac ja kajaw Jesucristo tok banon queri' chake como arja' tzursyon

kaxin camic ruq'uin ja Dios.

*****

¹² In cani' tre chakaja' ja tok tz'ucarto ja il mac wawe' chwach'ulew xa rumac jun achi chewi' tok tz'ucarto. In tz'ucarto ja camíc chakaja' pro xa rumac ja il mac bani tok tz'ucarto. Queri' c'a bantaji, xa jani' be más pa nim ja camíc, xa nokcami ja rok winak pro ni kanojelal. Nokcami como ok aj'il ok ajmaqui' kanojelal. ¹³ Masqui chipan ja tiempo tok maja'n tiya'i ja ley xin Dios tre ja Moisés pro ni c'o wi' ja il mac nqueban ja winak tri'. Pro xarwari', ma xbx ta chique chi ley xin Dios ja matiquinimaj como maja'n tiya'i ja ley chipan ari' tiempo. ¹⁴ Pro ni xecam wi' ja winak ja xeq'ueje' chwach'ulew chipan ja tiempo ja xumajto pa rtiempo Adán in xurq'uisa' c'a pa rtiempo Moisés. Masqui ma junan ta rwach ja il mac queban chwach ja cani' xuban ja rAdán pro ni xecam wi'. Rumac ja rAdán tok tz'ucarto ja camíc in rumac ja Jesucristo tok tz'ucarto ja totajem xin Dios. Ja Jesucristo arja' ja To'onel ja tzujunto ojer rmal ja Dios.

¹⁵ Pro ja totajem ja nsipaj ja Cristo jari' más chi na samaji chwach ja il mac ja xuban ja rAdán. Congana samaji ja il mac ja xuban jun achi in congana e q'uiy ja winak ecamnak rmal. Pro más chi na samaji ja totajem ja nacochij tre ja Dios, más chi na samaji ja rutzil ja nsipaj chawe ja jun chic achi rbina'an Jesucristo in congana e q'uiy ja winak etotajnak rmal. ¹⁶ Más chi na samaji ja totajem ja nsipaj ja Jesucristo chwach ja il mac ja xuban ja rAdán. Ja c'a rAdán arja' xuban jun il mac in xokyojtaji ja rok winak rmal, itzel chic xokrutz'at ja Dios rmal. Pro masqui congana q'uiy rwach ja il mac kaban pro ja totajem ja nsipaj ja Jesucristo jari' chomarsani nojelal, utz chic nokrutz'at ja Dios rmal. ¹⁷ Rmal ja il mac ja xuban jun achi

chewi' tok xoqui ja camíc chakij ja rok winak in xokq'ueje' pa ruk'a' ja camíc. Pro más chi na xtisamaji ja c'ac'a c'aslemal ja nyataj chake rmal ja jun chic achi rbina'an Jesucristo. Ja wi nkacochij tre ja Dios ja nimlaj totajem nuya', wi Dios nbij chic chake chi: —Utz chic nixnutz'at, wi ne' chake, jari' nokoc na rach k'etol tak tzij ja Jesucristo chipan jun c'ac'a c'aslemal ja mta q'uisic trij.

¹⁸ Queri' c'a rbanic, cani' tre ja jun achi rbina'an Adán arja' xuban jun il mac in rmal ja il mac xuban chewi' tok itzel xokrutz'at ja Dios kanojel ja rok winak. In queri' c'a tre ja jun chic achi rbina'an Jesucristo chakaja' arja' xuban jun utzlaj samaj in rmal ja utzlaj samaj xuban chewi' tok nyataj chake kanojel camic chi utz chic nokrutz'at ja Dios chipan jun c'ac'a c'aslemal. ¹⁹ Queri' c'a rbanic como cani' tre ja jun achi rbina'an Adán arja' ma xnimaj ta ja Dios in congana e q'uiy xe'oc e aj'il e ajmaqui' rmal. In queri' c'a tre ja jun chic achi rbina'an Jesucristo arja' xnimaj ja Dios in congana e q'uiy ja utz nerutz'at na ja Dios rmal.

²⁰ Ja c'a Dios tok xuya' ja ley tre ja Moisés jari' xc'utbej chi xa jani' benak más pa nim ja ritzelal ja nqueban ja winak. Pro masqui be más pa nim ja il mac pro más chi na be pa nim ja totajem ja nkacochij tre ja Dios. ²¹ Queri' c'a rbanic utzc'a chi nyataj chic chake ja totajem ja nkacochij tre ja Dios utzc'a chi pa ruk'a' chic nokq'ueje' wi'. Cani' tre nabey xa pa ruk'a' ja camíc xokq'ueje' wi' in xa nokcam rmal. Pro ja camic utz chic nokrutz'at ja Dios in rmalari' arja' chijutij rmajon rsipaxic chake ja totajem. Queri' c'a nuban chake utzc'a chi nokeq'ueje' na chipan jun utzlaj c'aslemal ja mta q'uisic trij. Pro xa rmal ja kajaw Jesucristo tok xtiban queri' chake.

6

¹ Pro ¿la rubey c'ari' ja wi xa nkaban más ja il mac

nech'ob ixix? Tac'a jun achi xtibij ta: —Anin mta nuban ja wi nbe más pa nim ja il mac pa nc'aslemal como más chi na nbe pa nim ja totajem ja nkacochij tre ja Dios, xtiche' ta. ² Pro jari' congana itzel na ja xtikaban ta queri'. Ja c'a tok kanimaj ja Jesucristo xokoc cani' ok camnaki' chwach ja il mac, matikasil chic ki' chi rbanic ja il mac. Ja c'a camic ¿nak moda xtikasil chi ta jutij ki' chi rbanic ja il mac? ³ Bien turkaj chewe nak rc'amonto chake kanojelal ja xokban bautizar pa rubi' ja Jesucristo. Ja tok xokban bautizar jari' nuc'ut chikawach chi ajoj jun xokcam ruq'uin ja Jesucristo. ⁴ Nuc'ut chikawach chi ajoj jun xokmuk ruq'uin, xa jun kaban ruq'uin xokkaj kaj chipan ja camíc. Queri' c'a kaban utzc'a chi nq'ueje' can ja tzabuklaj c'aslemal kuc'an in nkuc'aj chic jun c'ac'a c'aslemal. Cani' xuban ja Cristo chakaja' arja' c'astaji chiquicojol ja camnaki' como congana samaji ja nimlaj poder rxin ja katata' Dios.

⁵ Ja wi xa jun kaban ruq'uin ja Jesucristo, wi ajoj jun xokcam ruq'uin chwach cruz jari' bien kotak chi ajoj jun chakaja' xkoc'astaji ja cani' xuban arja'. ⁶ Bien kotak chi ja tzabuklaj c'aslemal ja kuc'an nabey jari' jun camsax chwach cruz ruq'uin ja Jesucristo. Camsaxi utzc'a chi nkajsaxi ja rchok'ak' ja ritzel c'aslemal kuc'an nabey utzc'a chi nokel libre pa ruk'a' ja il mac. ⁷ Queri' nbij chewe como jun camnak mta moda xtusil ta ri' chi rbanic ja il mac. ⁸ Ja c'a wi ajoj jun xokcam ruq'uin ja Cristo jari' bien kotak chi ajoj jun nokc'ase' ruq'uin chakaja' chipan jun c'ac'a c'aslemal. ⁹ Como ja Cristo arja' c'astajnak chic chiquicojol camnaki' in bien kotak chi mchita camíc trij, mchita ruk'a' ja camíc tre. ¹⁰ Arja' cami pro rmal kil kamac tok cami, ni mchita wi' jutij xticam chi ta. Ja c'a camic c'as chic in ja rc'aslemal jari' ocnak ya'bal ruk'ij ja Dios. ¹¹ Ja c'a chewe ixix chakaja' tebana' cani' ixcamnak chwach

ja il mac, maxta quixrusil chic. Ja c'a rec'aslemal ixix chakaja' xtoc ta ya'bal ruk'ij ja Dios. Quirtari' neban jutz'it rumac ja xa jun ebanon ruq'uin ja kajaw Jesucristo.

¹² Maxta quixmacun chic, maxta teya' rgana ja il mac xtuban ta mandar ja recuerpo xquixrtakchi'ij chi ta chi rbanic jule' itzelal ja cani' nrajo' nuban ja kacuerpo como xa ncamí ja recuerpo. ¹³ Maxta teya' rgana ja il mac xtucuj chi ta ja rek'a' ewakan chi rbanic jule' itzelal pro ja neban, teya'a' rgana ja Dios. Kas turkaj chewe nak ja rebanon nabey cani' ixcamnak chipan ja rewil emac pro ja c'a Dios xixruc'as in xuya' jun c'ac'a c'aslemal chewe. Ja c'a rek'a' ewakan jari' tejacha' pa ruk'a' ja Dios utzc'a chi noc jule' samajbal banbal utzil. ¹⁴ Queri' c'a nbij chewe como ja rixix mta moda xquixruban ta mandar ja il mac como ixix ma pa ruk'a' ley ta ixc'o wi' pro pa ruk'a' jun Dios ixc'o wi' ja nsipan chewe ja nc'atzin chewe.

*****

¹⁵ Ja c'a camic, como xa nsipax chake ja totajem xin Dios in mta ruk'a' ja ley chake ¿la tibij c'a tzij ari' chi ok libre chic chi nkaban ja il mac? Jari' congana itzel na wixta queri' rbanic. ¹⁶ ¿La ma ewotak ta c'a chewi' nak rbanic tok c'o jun awajaw? Ja rawajaw jari' xa nak ta ja naya' awi' tre in nanimaj ja nbij chawe chi naban. Ja c'a wi naya' awi' tre ja il mac jari' ocnak awajaw in xa pa camíc natruc'amel wi'. Nowi tre ja Dios naya' wi' awi' ja' Dios ocnak awajaw in natruc'aj chipan jun utzlaj c'aslemal. ¹⁷ Ja c'a nabey ocnak ewajaw ja il mac pro ja camic maltiox tre ja Dios chi nojel ec'u'x nojel ewanma eniman chic ja utzlaj tijonem ja ch'obon chewach. ¹⁸ Ixwasanel chic libre pa ruk'a' ja il mac, ixocnak chic pa ruk'a' ja Dios chi rbanic ja rutzil. ¹⁹ Anin camic nmajon rcojic c'ambal tak tzij chewach utzc'a chi nch'obtaj emwal chi utz ja nintajini

nbij chewe. Cani' xeban nabey, xecoj ja rek'a' ewakan chi rbanic ja ritzelal in chaka benak chaka benak chi il mac xeban pro ja camic tecojo' chic ja rek'a' ewakan chi rbanic ja rutzil, kas ta ch'ajch'oj chic ja rewanma chwach ja Dios.

²⁰ Ja c'a tok c'a ix c'o na pa ruk'a' ja il mac ni majun rsamaj chewe ja banoj utzil tri'. ²¹ Pro ¿nak c'a xech'ec trij tok xeban queri'? como nojel ja ma utz ta xebanto xa q'uixbal nena' chic rmal camic. Nojel ja ma utz ta xebanto jari' xa pa camíc natruc'amel wi'. ²² Pro ja camic ixwasanel chic libre pa ruk'a' ja il mac, Dios chic ja rewajaw in ja nech'ec trij jari' jun ch'ajch'ojlaj c'aslemal. Jari' chipan ja utzlaj c'aslemal natruc'amel wi' pro jun c'aslemal ja ni mta wi' q'uisic trij. ²³ Queri' nbij chewe como ja tok naban ja il mac jari' camíc nattojbexi pro ja tok nac'am ja totajem ja nsipaj ja Dios chake jari' nyataj chawe ja utzlaj c'aslemal ja ni mta wi' q'uisic trij. Jari' nyataj chawe ja tok xa jun naban ruq'uin ja kajaw Jesucristo.

7

¹ Wach'alal, ixix bien ewotak nak rbanic ja ley xin Dios in bien ewotak chi ja ley mchita ruk'a' chawe ja tok natcami. ² Cani' tre jun ixok, ja ley xin Dios nbij chi jun ixok mta moda xtujach can ta ja rchajil ja tok c'a c'as na ja rachi. Pro ja c'a wi cami rchajil jari' libre chic ja rixok chwach ja ley ja chapyon rxin ruq'uin ja rchajil. ³ Ja c'a wi c'a c'as na ja rchajil in wi nuc'am chic jun achi jari' nbix tre chi adulterio ja nuban. Pro ja wi camnak chic ja rchajil jari' libre chic ja rixok chwach ja ley ja chapyon rxin ruq'uin ja camnak rchajil. Ja c'a wi nc'u'le' chic ruq'uin jun chic achi jari' ma adulterio ta ja nuban.

⁴ In cani' nuban ja rixok tok noc pa rcuenta jun chic achi queri' c'a chewe ixix chakaja' wach'alal, xixcam

chwach ja ley utzc'a chi xixoc chic pa rcuenta ja Jesucristo. Rumac ja rcuerpo ja Cristo tok rip chwa cruz chewi' tok xixcam chwach ja ley in xixoc chic pa rcuenta ja Jesucristo ja c'astajnak chic chiquicojol ja camnaki'. Queri' c'a kabanon utzc'a chi q'uiy rwach ja rutzil xtikaban ja cani' najo'x chake rmal ja Dios chi nkaban. ⁵ Bien tech'obo' jani' kac'aslemal nabey ja tok kaban xa nak ta c'o kagana nkaban. Ja tok c'o je'e nch'a' chake rmal ja ley jari' xa nuc'as más ja ritzel tak yarinem ja c'o pa tak kanma. Ja c'a ritzel tak yarinem congana samaji, xucoj kak'a' kakan chi rbanic ja ritzelal utzc'a chi q'uiy rwach ja ritzelal kaban pro jule' itzelal ja xa pa camíc natruc'amel wi'. ⁶ Pro ja camic okwasanel chic libre chwach ja ley, okcamnak chic chwach ja chapyon kaxin nabey. In ja camic c'ac'a chic ja bey kuc'an chi rnimaxic ja najo'x chake rmal ja Dios chi nkaban in ja rEspíritu Santo arja' chic nuc'an kaxin chipan ja bey, ma ja ta ja rojer tak costumbre ja tz'ibtal can.

*****

⁷ Ja wi queri' rbanic ja ley xin Dios ¿nak c'a nkabij tre nech'ob ixix? ¿La xa itzel ja ley? Ma itzel ta. Ja c'a wixta maquita c'oli ja ley maquita nch'obtaj ari' mwal nak ja kas mero rbanic ja il mac. Ja ley nbij chi: —Maxta chaka benak chi nayarij quinakun winak, ne'e. Pro ja wixta maquita c'oli ja ley maquita xinwotakij ari' chi xa il mac ja nayarij quinakun winak. ⁸ Pro ja tok bix chwe chi: —Maxta chaka benak chi nayarij quinakun winak, tok xinche'xi, chanim xumaj samaj ja il mac, nojel rwach ja ritzel tak yarinem xuc'as pa wanma. Queri' c'a rbanic como ja tok matich'obtaj amwal nak ja kas mero rbanic ja ley jari' xa matana' ja il mac ja naban. ⁹ Ja nabey ja tok maja'n tich'obtaj mwal nak ja kas mero rbanic ja ley anin in utzlaj achi ja nch'ob kaj. Pro ja c'a tok ch'obtaj mwal nak rbanic

ja mandamiento xin Dios jari' xa jani' xumaj samaj ja il mac pa wanma, xa camíc yatal chic chwij ja nna' kaj chic. ¹⁰ Ja mandamiento xin Dios jari' yataj chake utzc'a chi nokruc'aj chipan jun utzlaj c'aslemal. Ja chi utzlaj c'aslemal ntzujuj chake ja mandamiento xin Dios xa ek yatal camíc chwij rmal ja xinna' kaj anin ¹¹ como ja tok bix chwe chi: —Ma tayarij ta quinakun winak, tok xinche'xi, chanim xumaj samaj ja il mac, xinruban engañar, xucoj ja ley chwij in ja ranin ch'obtaj mwal chi xa camíc yatal chic chwij rmal.

¹² Queri' c'a rbanic ja ley, ma itzel ta, Dios yoyonto. Ja c'a mandamiento ja nkawil chipan ja ley, Dios yoyonto, utzlaj k'etoj tzij nuc'ut, utzil nrajo' chake. ¹³ Pro wi utzil nrajo' ja mandamiento chwe ¿la rumac c'ari' ja mandamiento tok xinna' kaj chi xa camíc yatal chic chwij? Jari' ma rumac ta mandamiento pro rumac ja il mac. Queri' rbanic utzc'a chi bien nch'obtaj kumal nak ja kas mero rbanic ja il mac utzc'a chi nkotakij chi congana itzel na ja il mac.

*****

¹⁴ Ja ley ma itzel ta como bien kotak chi ja ley ruq'uin ja rEspíritu Santo winakarnakto wi'. No anin xa in winak, inchapon rmal ja il mac. ¹⁵ Inchapon como c'o je'e nban chipan ja nc'aslemal pro xa matich'obtaj mwal nak la tre tok nban queri'. Como anin tok nwajo' nban ja rutzil pro matinban. Pro c'o jule' itzelal ja ni majun ngana ruq'uin jari' nban. ¹⁶ Queri' c'a rbanic, anin nban ja ritzelal pro como mta ngana ruq'uin ja ritzelal tri' natz'at wi' chi ja chwe anin ma itzel ta ja ley, utz. ¹⁷ Ja wi queri' rbanic tibij c'a tzij ari' chi ma anin ta ninbanowi ja ritzelal pro ja nbanowi jari' ja il mac ja c'ayon wxin. ¹⁸ Como anin bien wotak chi ja wanma ni majun utzil c'o chipan. Tibij c'a

tzij ari' chi ni majun utzil c'o chipan ja tzabuklaj c'aslemal wc'an. Mta como maquinowini nban ja rutzil masqui c'o ngana nban. ¹⁹ Anin c'o ngana ruq'uin ja rutzil pro matinban ja rutzil in ni majun ngana ruq'uin ja ritzelal pro nban ja ritzelal. ²⁰ Ja c'a wi nban ja ritzelal ja ni majun ngana ruq'uin tibij c'a tzij ari' chi ma anin ta ninbanowi pro ja nbanowi jari' ja il mac ja c'ayon wxin.

²¹ In niquirwari' ntz'aton chipan ja nc'aslemal, ja tok c'o ngana nban ja rutzil mta ari' ja maquita c'oloc pa wanma ja ritzelal in numaj ch'a'oj wq'uin. ²² Ja c'a kas mero pa wanma congana utz nc'waxaj ja ley xin Dios. ²³ Pro ni c'oloc wi' jun itzel poder ntz'aton ja c'ayon rxin ja tzabuklaj c'aslemal wc'an. Ja ritzel poder ni rmajon wi' ch'a'oj ruq'uin ja utzlaj poder ja c'ayon rxin ja nwi' wanma in ninruc'amel preso pa ruk'a' ja il mac ja c'ayon rxin ja tzabuklaj c'aslemal wc'an. ²⁴ Congana lawulo' nuban chwe, xa pa camíc ninruc'amel wi'. ¿Nak c'a xquinto'owi pa ruk'a'? ²⁵ Maltiox tre ja Dios chi arja' inrto'on pa ruk'a' pro xa rumac ja kajaw Jesucristo tok rbanon queri' chwe. Queri' c'a rbanic, anin nojel nuc'u'x nojel wanma nya' wi' tre ja utzlaj poder ja nsamaj pan nwi' wanma chi rnimaxic ja ley xin Dios. Pro ja c'a wi xtinya' wi' tre ja ritzel poder ja nsamaj chipan ja tzabuklaj c'aslemal wc'an jari' xa ninruc'amel pa ruk'a' ja il mac chi rbanic ja ritzelal.

8

¹ Rmalc'ari' nbij chewe, ja camic chic kanojel ja xa jun kabanon ruq'uin ja Cristo Jesús okwasanel chic libre chipan ja kil kamac in ma xkorutakel ta ja Dios chipan ja nimlaj rpokonal. Ajoj c'ari' ja matikaya' chic rgana ja tzabuklaj c'aslemal kuc'an pro ja nkaya' chic rgana ja rEspíritu Santo chi arja' nsamaj pa tak kac'aslemal. ² Ja poder rxin ja rEspíritu Santo jari' inwasyonel libre. Jari'

Espíritu ja yoyon chake jun c'ac'a c'aslemal kanojel ja xa jun kabanon ruq'uin ja Cristo Jesús in xc'a rmal ja poder rxin ja rEspíritu Santo chewi' tok in libre chic pa ruk'a' ja il mac, in libre chic pa ruk'a' ja camíc. ³Ja c'a ley xin Dios jari' ma xcowin ta xokruto' ta chipan ja kil kamac. Como xa ok winak chewi' tok ma xcowin ta ja ley xuq'uex ta ja ritzel tak na'oj kuc'an. Pro ja Dios arja' cowini xokruto', xutakto ja Ralc'wal ja ni xarwari' jun. Peti ja Ralc'wal, xoc kach winak ja rok aj'il ok ajmaqui' pro xarwari' mta ril rumac arja'. Rmal kil kamac chewi' tok takto. Queri' c'a xuban ja Dios jari' xkajsbej ja poder rxin ja il mac ja c'o pa tak kanma ja rok winak. ⁴Queri' xuban ja Dios utzc'a chi nokcowin chic nkaban ja rutzil ja nbij ja ley chake chi nkaban. Ajoj c'ari' ja nokcowini nkaban ja rutzil ja matikaya' chic rgana ja tzabuklaj c'aslemal kuc'an pro ja nkaya' chic rgana ja rEspíritu Santo.

⁵Ja c'a wi natban mandar rmal ja tzabuklaj c'aslemal awc'an xa ja' nach'ob ja c'o rgana ja tzabuklaj c'aslemal chawe chi naban. Pro wi natban mandar rmal ja rEspíritu Santo ja' nach'ob ja c'o rgana ja rEspíritu Santo chawe chi naban. ⁶Ja wi ja' nach'ob ja c'o rgana ja tzabuklaj c'aslemal chawe chi naban jari' xa pa camíc natruc'amel wi' pro ja wi ja' nach'ob ja c'o rgana ja rEspíritu Santo chawe chi naban jari' pa jun c'ac'a c'aslemal natruc'amel wi', ja rawanma janila qui'il nuna' rmal. ⁷Ja c'a wi ja' nach'ob ja c'o rgana ja tzabuklaj c'aslemal chawe chi naban jari' mta agana ruq'uin ja Dios, xa nac'ulla'aj, mta agana nanimaj ja ley rxin in c'uluto masqui c'ol agana nanimaj pro macatcowini. ⁸Ja c'a wi amajon rya'ic rgana ja tzabuklaj c'aslemal awc'an jari' mta moda xtiquicot ta ja Dios chawij.

⁹Pro ja rixix ma emajon ta rya'ic rgana ja tzabuklaj c'aslemal ewc'an pro emajon rya'ic rgana ja rEspíritu

Santo. Queri' emajon rbanic ja wi c'oli ja rEspíritu Santo pa tak ewanma. Ja c'a wi ma awc'an ta ja rEspíritu xin Cristo ma atc'o ta c'ari' pa rcuenta ja Cristo. ¹⁰ Pro wi c'oli ja Cristo pa tak ewanma jari' ewc'an jun c'ac'a c'aslemal. Masqui c'o camíc trij ja recuerpo como ja il mac yojo rxin pro mta camíc trij ja c'ac'a anma ewc'an como ja Dios utz chic nutz'at ja rec'aslemal. ¹¹ Ja wi c'oli pa tak ewanma ja rEspíritu Santo ja takonto rmal ja Dios, pro jun Dios ja yico rxin ja Jesús chiquicojol camnaki', jari' mismo Dios ja yico rxin ja Cristo Jesús arja' xtuya' na chewe chi nc'astaj chi na jutij ja recuerpo ixix chakaja'. Masqui c'o camíc trij ja recuerpo camic pro nc'astaj chi na jutij rmal ja rEspíritu Santo ja c'o pa tak ewanma.

¹² Queri' c'a rbanic wach'alal, mta kac'as ruq'uin ja tzabuklaj c'aslemal kuc'an ja xtikaban ta nak c'o rgana chake chi nkaban, ma can ta. ¹³ Ja c'a wi xa neya' rgana ja tzabuklaj c'aslemal ewc'an jari' xa pa camíc nixruc'amel wi' in matewil ja utzlaj c'aslemal. Pro ja wi neya' rgana ja rEspíritu Santo, wi cow nechap ja tzabuklaj c'aslemal ewc'an in wi nech'akij can ja ritzelal ja nrajo' nuban jari' pa jun utzlaj c'aslemal nixruc'amel wi'. ¹⁴ Queri' rbanic como kanojel ja rokuc'an rmal ja rEspíritu Santo ajoj c'ari' ok ralc'wal Dios. ¹⁵ Cani' chewe ixix wach'alal, tok xec'ul ja rEspíritu Santo pa tak ewanma jari' ma xuban ta ja Dios chewe ix cani' ta jule' moso ja xa lawulo' nqueban rumac xben ri'il cani' xebanto nabey pro ja xuban chewe ix cani' chak'laj tak ralc'wal. Xa chewi' tok noktzijon ruq'uin ja Dios: —Aba, Nata', nokche' tre. ¹⁶ Ch'obtajnak chic kumal chi ok ralc'wal Dios in ja rEspíritu Santo arja' mismo nuya' kaseguro chi ok ralc'wal Dios. ¹⁷ Cani' nban tre jun alc'walaxel c'o jun herencia njach tre in queri' c'a chake ajoj chakaja', c'o jun herencia xin Dios maja'n tijach chake, ajoj jun xtijach na chake ja herencia

ruq'uin ja Cristo. Queri' xtikaban ja wi ajoj jun chakaja' matikapokonaj ja xtikatij rpokonal ja cani' xuban ja Cristo utzc'a chi ajoj jun xtiyataj na chake chi nch'a'an chakij ja gloria xin Dios ja cani' yatajnak tre ja Cristo.

*****

¹⁸ Como ja rpokonal ja nkatij wawe' chwach'ulew anin c'o nseguro chi xa ma nim ta chwach ja nimlaj gloria xin Dios ja xtich'a'an na chakij ja xtik'alajin na pa jun k'ij. ¹⁹ Ja c'a chicop in tijco'm je'e e cachbil chakaja' xa nak ta ja retz'ucarsanto rmal ja Dios eje'e' cani' kas tz'el pon quewach trij ja k'ij ja xtik'alajin wi' ja nimlaj gloria xin Dios ja xtich'a'an chakij ja rok ralc'wal Dios. ²⁰⁻²¹ Queri' quimajon rbanic como ja tok xterila' ri' k'ij mchita camíc mchita ak'ayic chiquij tri'. Ja c'a nban chique, newasaxel na libre pa ruk'a' ja camíc in xtich'a'an chic ja nimlaj gloria xin Dios chiquij ja cani' xtiban chake ajoj chakaja' ja rok ralc'wal Dios. Ja kas nabey xecoj pa ruk'a' ja rpokonal pro ma quemac ta tok ban queri' chique. Ja Dios arja' chomarsanto nojel awa' wari' pro ni c'o wi' jun k'ij rch'obonto ja nerwasajel na wi' libre pa ruk'a' ja camíc. ²² Queri' c'a rbanic como bien kotak chi ni rmajonto wi' ja tijoj rpokonal xa nak ta ja tz'ucarsanto rmal ja Dios, congana lawulo' rbanonto rmal, raybento ja k'ij ja tok xtiban c'ac'a tre. ²³ In queri' chake ajoj chakaja', congana lawulo' kabanon rumac ja tijoj rpokonal. Lawulo' kabanon masqui c'o chic ja rEspíritu Santo pa tak kanma, masqui arja' ocnak kaseguro chi nekila' na nojelal ja tzujun chake rmal ja Dios. Pro congana rmajon ti'onem ja kanma chi raybexic ja k'ij ja tok xkork'alasaj na chi utz ja Dios chi ok ralc'wal tokori' tok xtuq'uex ja kacuerpo in nuban c'ac'a tre. ²⁴ Queri' nbij chewe como ja kas nabey tok kawil ja totajem xin Dios bien ch'obtaj kumal chi nerila' na jun

k'ij tok xtiq'uextaji ja kacuerpo in nban c'ac'a tre in jari' kayben camic. Pro como maja'n terila' ja k'ij ja c'a xinbij chewe ri' rjawaxic chi nkaybej na. Ja wixta kawilon chic ja k'ij jari' maquita kamajon raybexic ari' camic. ²⁵ Pro wi kotak chi nerila' na ja k'ij ja kayben jari' ni maticapuj wi' kac'u'x chi raybexic.

²⁶ In chakaja' ja rEspíritu Santo arja' nokruto' chi rbanic ja makocowini nkaban ja xa kayon. Cani' tre tok nkaban oración ma kas ta kotak nak ja kas mero nc'atzin chake chi nkac'utuj chipan ja roración pro ni c'oloc wi' ja rEspíritu Santo pa tak kanma chi kato'ic. Ja tok congana ralal jun problema nkana' kaj tok makocowini nkach'ob nak la nkabij chipan ja roración pro ja rEspíritu Santo nokruto' chi rbixic. ²⁷ Ja c'a Dios arja' bien rotak nojelal ja nkach'ob kaj pa tak kanma ja rok winak in bien rotak chakaja' jani' rna'oj ja rEspíritu Santo. Rotak como ja rEspíritu Santo tok nokruto' ja rok tinamit xin Dios chi rbanic ja roración ni rvoluntad wi' ja Dios ja nc'utuj.

*****

²⁸ Ja c'a rajoj bien kotak chi ja Dios nsamaj chipan xa nak ta nkawil je'e chipan ja kac'aslemal, arja' nchomarsaj nojelal ja nkawil utzc'a chi c'ol utzil rc'amonto chake. Queri' nuban chake ja wi nkajo' ja Dios in wi oksiq'uin rmal chi kawilon ja totajem ja rchomarsanto ojer. ²⁹ Arja' ni rotakinto wi' okchinatak ja xtiyuke' kac'u'x ruq'uin, ni rchominto wi' ja xtuban chake chi ja kac'aslemal ajoj queri' xteli ja cani' rc'aslemal ja Jesucristo ja Ralc'wal. Queri' xuban chake utzc'a chi noqui ja Jesucristo nabey winak in ok q'uiy ja nokoc rch'alal ja Jesucristo. ³⁰ Queri' rchominto ja Dios ojer ja nuban chique canojel ja nyuke' quec'u'x ruq'uin, arja' nersiq'uij chi ne'oc ralc'wal, nuban

chique cani' mta quil quemac quibanon in nuya' chique chi nch'a'an chiquij ja nimlaj gloria xin Dios.

³¹ Ja c'a wi queri' rbanon ja Dios chi kato'ic, ja wi rcojon ri' ja Dios kuq'uin ¿nak ta c'a xticowin ari' chakij nech'ob ixix? Ni majun. ³² Ja Dios ma xpokonaj ta xutakto ja Ralc'wal, xarari' jun, xutakto chi xurcam kaj pa kacuenta kanojelal. Ja wi ma xpokonaj ta xutakto ja Ralc'wal ¿nak moda xtipokonaj xtuya' chake ja xa nak ta nc'atzin chake? ³³ ¿La c'o ta c'a jun xticowini xterbij ta tre ja Dios ja kil kamac kabanon ja rokcha'on rmal ja Dios? Ni majun como arja' mismo Dios banyon chake cani' mta kil kamac kabanon. ³⁴ ¿La c'o ta c'a jun xtibij ta chake chi: — Rjawaxic netoj ja rewil emac, xtiche' ta chake? Mta como ja Cristo Jesús arja' mismo camsax chwach cruz chi rtojić ja kil kamac in ja camic pa riquik'a' ja Dios c'o wi' in tri' ntajin wi' nuban orar pa kacuenta. ³⁵ ¿La c'o ta c'a jun xticowini xkorlasaj ta ruq'uin ja Cristo in maquita xkorajo' chic ja Cristo rmal? Ni majun nak ta xticowini xtuban ta queri' chake, masqui nkatij rpokonal, masqui kas lawulo' nkaban rmal problema, masqui nokquisaluj ja netzelan kaxin, masqui nkatij wa'al, masqui mchita katziak nkacoj, masqui xa pa rc'ayewal nokq'ueje' wi' in masqui nokquicamsaj ja winak tza'n espada. ³⁶ Queri' nban chake ja cani' ban chique ja rtinamit Dios ojer in tz'ibtal can quewari': —K'ij k'ij ni pa camíc wi' okc'o wi' pro amwal atat tok nban queri' chake. Ja nban chake xa ok cani' jule' tak carnelo ja rechapon chi nepoch'i, queri' bix tre ja Dios cumal ja rtinamit. ³⁷ Pro masqui nban chake nojel awa' ja c'a xinbij chewe ri' pro nij ajoj wi' nokch'ocmaji como ja Jesucristo nokrajo', cam pa kacuenta in nuya' chake chi nokch'ocmaji. ³⁸ Queri' nbij chewe como anin bien wotak chi majun nak ta xticowini xkorlasaj ta ruq'uin ja Dios in maquita nokrajo'

chic ja Dios rmal. Ja wi nokcami owi nokc'ase' na más pro ni nokrajo' wi' ja Dios. Ni majun ángel, ni majun itzel espíritu, ni majun k'etol tzij xticowini xkorlasaj ta ruq'uin. Nixtac'a ja noktajini nkawil camic in nixtac'a ja xtikawil na chwak cabij xticowini xkorlasaj ta ruq'uin. ³⁹Nixtac'a ja c'o je'e chicaj, nixtac'a ja c'o je'e xe' ulew in nixtac'a nak chi ta ja winakarsan je'e xticowini xkorlasaj ta ruq'uin ja rajoben ri'il xin Dios ja nkawil ja tok xa jun nkaban ruq'uin ja kajaw Cristo Jesús.

9

¹⁻³Pro ja wach tak aj Israel eje'e' maticajo' nquinimaj ja Jesucristo in congana npokonaj quewach, ni matel wi' ja bis chwe cumal. Ni katzij wi' ja nbij chewe chi congana ninbison cumal como ja Cristo c'ayon wxin, ma npayil ta ja nbij chewe. Como ja rEspíritu Santo c'o pa wanma chewi' wotak chi ni katzij wi' ja nbij chewe. Ja wixta rubey na ja xquinwasaxel ta pa ruk'a' ja Cristo in xquintakel ta chipan ja rpokonal chi quito'ic ja wach tak aj Israel in conforme ta chi queri' nban chwe. ⁴Pro makana' maquita e aj Israel, makana' maquita xerucoj ja Dios como e ralc'wal. In chakaja' ch'a'an je'e chiquicojol ja gloria xin Dios. Ja c'a Dios c'o je'e chominem xchomarsaj cuq'uin in chique xuya' wi' ja ley in xuch'ob chiquewach nak nqueban chi nquiyabej ruk'ij ja Dios in q'uuy rwach ja xtzujuj chique. ⁵Makana' maquita e quija'tzul can ja rAbraham ja rIsaac in Jacob, makana' maquita cach aj Israel ja Cristo tok xoc kach winak wawe' chwach'ulew. Ja Cristo arja' Dios in majun ja maquita c'o ruk'a' tre, kas ta xtiya' ruk'ij camic, chwak in chijutij. Amén.

⁶Como e q'uuy chique ja ma quiwilon ta ja totajem xin Dios ¿la tibij c'a tzij ari' chi ja Dios ma rbanon ta cumplir ja rtzujunto chique chipan ja rtzobal? Ma queri' ta como ma

canojel ta ja raj Israel ja ni katzij wi' chi e aj Israel chwach ja Dios. ⁷ In chakaja' ma canojel ta ja riy rumam can ja rAbraham ja ni katzij wi' chi e riy rumam can chwach ja Dios pro quewa' bin can tre ja rAbraham rmal ja Dios ri': — Abraham, ruq'uin ja rIsaac xquepi wi' ja rawiy amam ja ni katzij wi' chi awiy amam chinwach anin, ne'xi. ⁸ Tri' c'a nkatz'at wi' chi ja riy rumam can ja rAbraham ja chaka ne'alaxi ma eje'e' ta ja re'ocnak ralc'wal Dios pro ja wi atalaxnak rmal ja rtzujunto ja Dios jari' ni katzij wi' chi at riy rumam can ja rAbraham chwach Dios. ⁹ Queri' c'a rbanic como ja rIsaac ma chaka ta xalaxi pro tzujux tre ja rAbraham rmal ja Dios quewari': —Quewa' juna' ninmelojpi chic jutij awq'uin, tokoc'ari' ja rawixjayil Sara nq'ueje' jun ti ral tala', ne'xi ja rAbraham rmal ja Dios.

¹⁰ In ma ruyon tari' pro queri' rbanic chakaja' ja tok Rebeca ec'o ca'i' tak ral pa gracia, e ralc'wal jun achi in jari' achi Isaac ja kamama'. ¹¹⁻¹² Ja c'a Rebeca maja'n que'alaxi ja ca'i' tak ral tok quewa' bix tre rmal ja Dios ri': —Ja nabey winak arja' xtiban mandar rmal ja rcabal, ne'xi. Queri' bix tre masqui maja'n que'alaxi ja ca'i' tak ral, masqui mta nak ta quibanon ta tri', nixtac'a quibanon ta ja rutzil in nixtac'a quibanon ta ja ritzelal chakaja'. Queri' c'a rbanic utzc'a chi bien nch'obtaj kumal chi ja Dios nerucha' ja winak echinatak ja c'o rgana nerucha' in ma rmal ta ja quibanon tok nerucha'. ¹³ Cani' tz'ibtal can chipan ja rtzobal Dios quewa' nbij ja Dios ri': —Ja Jacob jari' xel nuc'u'x trij pro xa itzel xintz'at ja rEsaú, ne'e.

¹⁴ ¿La tibij c'a tzij ari' chi ma rubey ta ja nuban ja Dios? Jari' mta moda xtuban ta ja ma rubey ta. ¹⁵ Como ja Dios quewa' rbin can tre ja Moisés ri': —Anin xtinpokonaj quewach echinatak ja c'o ngana npokonaj quewach in xquenbisoj ja c'o ngana xquenbisoj, ne' tre. ¹⁶ Tri' c'a nkatz'at wi' chi ja Dios ruq'uin arja' c'o wi' wi npokonaj

awach owi mani in ma rmal ta chi c'ol agana chi npokonax awach rmal in ma rmal ta chakaja' chi naban jun lucha chi npokonax awach rmal. ¹⁷ Cani' tz'ibtal can chipan ja rtzobal Dios tre ja rey Faraón quewa' bix tre rmal ja Dios ri': —Faraón, anin atncojon como rey utzc'a chi nk'alasaj jani' ja nmlaj poder ja c'o pa nuk'a' como jari' poder xtincos chawij in natnkajsaj. Queri' xtinban chawe utzc'a chi nel rbixic ja nubi' nojel rwach'ulew, ne'e ja Dios tre. ¹⁸ Queri' c'a nuban ja Dios, arja' npokonaj quewach echinatak ja c'o rgana npokonaj quewach in ncowirsaj canma chipan ja ritzelal echinatak ja c'o rgana nuban queri' chique.

¹⁹ Ja tok nec'waxaj ja c'a xinbij chewe ri' seguro chi quewa' nebij chwe ri': —Ja wi queri' nuban ja Dios chique winak ¿nak c'a tre tok c'a nuch'a' na chique ja ritzelal nqueban? Ja wi ncajo' owi mani mta moda ja maquita nqueban ja ni rchominto wi' arja' chi nqueban, nixche' na chwe. ²⁰ Pro como xa ix winak ¿nak c'a ixocnak wi' chewi' tok nec'ulba' ja Dios? ¿La c'o ta c'a jun bojo'y xtbij ta tre ja banyon rxin: —¿Nak tre tok xa quewa' abanon chwe, xtiche' ta tre? ²¹ Ja banol bojo'y tok c'o jun mulaj ch'abak c'o chwach ¿la mta c'a ruk'a' tre ja ch'abak xtuban tre nak c'o rgana nuban tre? ¿La mta ruk'a' tre chi nuban jun bojo'y tre ja congana nim ruk'ij in nuban chic jun bojo'y tre ja ma nim ta ruk'ij? ²² Ja Dios ¿la mta c'a ruk'a' tre chi nuban ja c'o rgana nuban? Cani' xuban chique ja winak ja c'o ryewal chiquij in yatal chiquij chi netakel chipan ja nmlaj rpokonal, arja' xucoch' ja ritzelal queban, janila rpaciencia cuq'uin. Xucoch' masqui nrajo' nk'alasaj ja ryewal in masqui nrajo' nk'alasaj ja poder ja c'o pa ruk'a'. ²³ Queri' xuban utzc'a chi nk'alasaj chi janila nim ja gloria rxin ja nuya' chique ja winak ja npokonax quewach rmal. Eje'e' ri' nij echa'onto wi' ojer rmal chi

ne'oc rachbil chipan ja nimlaj gloria rxin. ²⁴ Queri' rbanon chake ja rokcha'on rmal, jule' chake ok aj Israel pro ec'oli ja ma e aj Israel ta ercha'on chakaja'. ²⁵ Cani' tz'ibtal can chipan ja rtzobal Dios rmal ja profeta Oseas quewa' nbij ja Dios ri': —Ja winak ja ma e ntinamit ta nabey nerila' na jun k'ij tok xtinbij chique: —Camic ix ntinamit chic, xquinche' chic chique. Ja winak ja ma xenwajo' ta nabey nerila' na jun k'ij tok xtinbij chique: —Camic nixwajo' chic, xquinche' chic chique, ne'e ja Dios. ²⁶ In chakaja', ja bar bix wi' chique rmal ja Dios chi ma e rtinamit ta tri' chipan ja mismo lugar xtibix chic wi' chique chi e ralc'wal ja c'aslic Dios. Queri' ja tz'ibtal can. ²⁷ In chakaja' c'oli bin can chique ja raj Israel rmal ja rojer profeta Isaías, quewa' nbij ri': —Ja raj Israel, masqui congana nquesep na qui', masqui congana c'ayew chi ne'altaji pro xa ma e nim ta ja xquetotaj chique. ²⁸ Como ja Dios arja' rbin chic chi nutakpi na jun juicio parwi' ja tinamit in jari' matuya' más tiempo tre pro nutakto chanim. Queri' rbin can ja rIsaías. ²⁹ In chakaja' cani' xbij ja rIsaías nabey chique ja rach tak aj Israel quewari': —Ja Dios ja rajaw caj in rwach'ulew ja wixta maquita xuya' lugar chake chi ec'o jujun chake ja ma xecamsax ta cam ta c'a kawach ari' ja rok aj Israel ja cani' ban chique ja raj Sodoma in chique ja raj Gomorra ojer, ne'e.

*****

³⁰ Nojel awa' ja nmajon rbixic chewe quewa' rbanic ri'. Ja winak ja ma e aj Israel ta ja quibanonto nabey ma ja ta ne'ocla' wi' il tre ja wi utz quic'aslemal owi mani pro ja camic utz chic ja quic'aslemal nutz'at ja Dios pro xa rmal ja yukulbal quec'u'x ruq'uin ja Jesucristo tok nuban queri' chique. ³¹ Pro ja quibanonto ja raj Israel congana ne'ocla' il chi rbanic cumplir jun ley in utz neli ja

quic'aslemal rmal nquech'ob eje'e' pro ni ma ecowinnak ta wi' quibanon ta cumplir ja ley. ³² ¿Nak tre tok ma ecowinnak ta? Ma ecowinnak ta como ja nquech'ob eje'e' chi xa natij ak'ij ayon chi rbanic cumplir ja nbij ja ley xin Dios chake chi nkaban in utz neli ja rac'aslemal rmal pro ni matiqueya' wi' cuenta tre ja Cristo wi rjawaxic chi nyuke' ac'u'x ruq'uin owi mani. Ja c'a Jesucristo arja' cani' jun abaj ja nq'ueje' pa quebey in ja queban eje'e' cani' quechok' cakan chwach ja rabaj. ³³ Cani' tz'ibtal can chipan ja rtzobal Dios quewa' nbij ja Dios ja nc'ambej tzij ri': —Bien tec'waxaj ja xtinbij chewe ri', c'o jun abaj ja nmajon rcojic chipan ja tinamit Sión. Ja c'a winak nquechok' na cakan chwach ja rabaj in nquetij na rpokonal rmal. Pro ja c'a winak ja xtiyuke' quec'u'x ruq'uin ja rabaj eje'e' mta moda ja maquita xtiqewil ja totajem xin Dios. Queri' rbin can ja Dios.

10

¹ Wach'alal, ja kas ngana anin xtiqewil ta ja totajem xin Dios ja wach tak aj Israel, congana nc'utun tre ja Dios chi netotaji. ² Como anin bien wotak chi congana nquetij quek'ij chi rya'ic ruk'ij ja Dios pro xa ma ch'obtajak ta cumal ja kas mero rbey Dios. ³ Como eje'e' ma xcajo' ta cotakij nak rbanic ja utzlaj c'aslemal ja nuya' Dios chake pro ja queban, cajo' ta quiwinakarsaj nojoj queyon jun utzlaj c'aslemal ja junwi' chi na in mta quigana ruq'uin ja utzlaj c'aslemal ja xin Dios. ⁴ Pro xa ma ch'obtajak ta cumal nak rbanic ja ley como ja ley jari' ya'onto rmal ja Dios utzc'a chi nokurjacha' can pa ruk'a' ja Cristo. Queri' c'a rbanic utzc'a utz nutz'at ja kac'aslemal ja Dios kanojel ja yukul kac'u'x ruq'uin ja Cristo.

⁵ Cani' tz'ibtal can rmal ja Moisés ojer quewa' nbij ri': —Ja wixta c'o jun achi xtuban ta cumplir ja ley xin Dios

pro ni ta nojelal utz ta c'a nel ari' ja rc'aslemal rmal, ne'e.
⁶ Pro ma c'ayew ta ja nawil ja utzlaj c'aslemal ja tok c'o yukulbal ac'u'x ruq'uin ja Dios como quewa' tz'ibtal can tre ri': —Maxta quewa' tach'ob kaj pan awanma ri': — Congana c'ayew ja xtibe ta jun chila' chicaj chi xterc'ama' nojoj ta ja Cristo, maxta catche'e, ⁷ owi: —Congana c'ayew ja xtibe ta jun cuq'uin ja camnaki' chi xterc'ama' kaj ta ja Cristo, maxta catche'e chakaja'. ⁸ Como xa chanakaj c'o wi' ja utzlaj tzij xin Dios, ma c'ayew ta rilic como jari' tzij natcowini nabij ruq'uin achi' in natcowini nach'ob rij rwach pan awanma. Queri' c'a rbanic ja utzlaj tzij ja nuc'ut chikawach ja Moisés in ni queri' ja utzlaj tzij ja kamajon rbixic chique winak camic chakaja', jun tzij ja nuc'ut chikawach nak rbanic ja tok nyuke' ac'u'x ruq'uin ja Jesucristo. ⁹ Xa chanakaj c'o wi' como ja wi nabij ruq'uin achi' chi ja Jesús arja' rajaw caj in rwach'ulew in wi ruq'uin awanma nanimaj chi ja Dios xuyic ja Jesús chipan ja camíc jari' nawil ja totajem xin Dios rmal. ¹⁰ Nawil como ja tok ruq'uin awanma nanimaj ja Jesucristo jari' utz nutz'at ac'aslemal ja Dios rmal in wi matapokonaj nabij chique winak chi yukul ac'u'x ruq'uin ja Jesucristo jari' nawil na ja totajem xin Dios. ¹¹ Cani' tz'ibtal can chipan ja rtzobal Dios, quewa' nbij chake ri': —Xa nak ta chi winakil ja xtiyuke' ruc'u'x ruq'uin mta moda ja maquita xtuwil ja totajem xin Dios. Queri' ja tz'ibtal can ¹² in queri' nbij como xa ok jun chwach ja Dios wi ok aj Israel owi ma ok aj Israel ta como ja kajaw Jesucristo arja' kajaw chi nimlaj kanojelal. Arja' nuya' ja meba'il xin Dios chique xa nak ta chi winakil ja nec'utun quito'ic tre. ¹³ Cani' tz'ibtal can chipan ja rtzobal Dios, quewa' nbij ri': —Xa nak ta chi winakil ja nc'utuj rto'ic tre ja Kajaw jari' can nuwil na ja totajem xin Dios. ¹⁴ Pro ja winak ¿nak moda xtiquic'utuj ta quito'ic tre ja wi maja'n tiyuke' quec'u'x ruq'uin? In jun

chic ¿nak moda xtiyuke' ta quec'u'x ruq'uin ja wi maja'n tiya' rbixic chique? In ¿nak moda xtiquic'axaj ta rbixic ja wi mta nyo' rbixic chique? ¹⁵ In ¿nak moda xquebe ta winak cuq'uin chi xtequiya'a' ta rbixic chique ja wi mta netako'el cuq'uin? Cani' tz'ibtal can chipan ja rtzobal Dios, quewa' nbij ri': —Congana qui'il ja tok c'o jun nekaji chiquicojol winak in numaj rbixic chique ja utzlaj tzij xin Dios ja rc'amonto quicotemal, ne'e.

¹⁶ Pro ec'oli ja ma xqueya' ta quixquin tre ja utzlaj tzij xin Dios, cani' tz'ibtal can ojer rmal ja profeta Isaías, quewa' nbij ri': —Kajaw Dios, xa ma e nim ta ja winak ja quiniman ja utzlaj tzij ja kabij chique, ne'e. ¹⁷ Ni rjawaxic wi' chi nekaj rbixic ja utzlaj tzij cuq'uin winak como ja tok nbix chique jari' nwinakarsani ja yukulbal quec'u'x in ja utzlaj tzij jari' ruq'uin rtzobal Dios npi wi'.

¹⁸ Pro ja wach tak aj Israel ¿la ma quic'axan ta c'a ja utzlaj tzij? Quic'axan como cani' tz'ibtal can chipan ja rtzobal Dios, quewa' nbij ri': —Ekajnak chic ja rbixic nojel nat nakaj tre ja rwach'ulew, ne'e. ¹⁹ Pro ¿la ma cotak ta c'a nak rbanic? Cotak como jari' bix chique ojer rmal ja Dios cani' tz'ibtal can rmal ja Moisés quewari': —Ec'o jule' tinamit ja ma e tinamit ta wxin, jule' tinamit ja xa ma e ch'obol ta pro ja xtinban chique nenucoj na chi e ntinamit. Ja c'a rixix congana pokon xtena' ja xtinban queri' chique in congana nyictaj ewayewal rmal, xeche'xi ja raj Israel rmal ja Dios. ²⁰ In chakaja' ja rojer profeta Isaías c'oli xbij chique ja raj Israel in ma xbej ta ri' chi rbixic chique: —Quewa' nbij ja Dios chewe ri', ne'e ja rIsaías: —Ec'o jule' tinamit ja mta nak ta queban chi rotakixic jani' ja nna'oj pro ja camic cotak chic. Eje'e' ma xquic'utuj ta chwe chi ninq'ueje' chiquicojol pro ja camic nk'alasan wi' chiquewach. ²¹ Pro ja c'a rixix ja rix aj Israel k'ij k'ij ni nbin wi' chewe pan utzlaj tzij: —Quixmelojto wq'uin, inchenak

chewe, pro ni maquixniman wi', ni mateban wi' ja nwajo' chewe chi neban, ne'e ja Dios chique ja rtinamit. Queri' ja tz'ibtal can rmal ja rIsaías.

11

¹ Pro majutij tech'ob chi ja Dios erch'akin can ta ja raj Israel como in aj Israel anin chakaja'. Como anin in riy rumam can ja rAbraham, ruq'uin ja tribu xin Benjamín inpenak wi'. ² Ja Dios arja' ma erch'akin can ta ja tinamit Israel como nij ercha'onto wi' ojer chi ne'oc rtinamit. ¿La ma ewotak ta c'a ja tz'ibtal can chipan ja rtzobal Dios ojer? Como ja rojer profeta Elías arja' xa itzel xutz'at ja queban ja rach tak aj Israel in quewa' xbij tre ja Dios ri': ³ —Kajaw Dios, xa equicamsan ja profeta ja xeyo' rbixic ja ratzobal, xa quiyojon je'e ja raltar ja bar kaya' wi' ak'ij. Ja c'a camic xa nuyon chic anin inc'o can pro ncajo' ninquicamsaj chic anin chakaja', ne' tre. ⁴ Pro kas turkaj chewe ja bix tre ja rElías rmal ja Dios: —Ma ayon ta como ec'o na wuku' mil achi'i' ja neniman wxin ja mta jutij exucul ta chwach ja rachbal winak rbina'an Baal, ne'xi ja rElías. ⁵ In queri' c'a tre ja tiempo ja rokc'o wi' camic ri', okc'o jujun ja rok aj Israel ja rokcha'on rmal ja Dios pro xa rmal ja rutzil tok xokrucha', xa siptal chake. ⁶ Ja c'a wi siptal chake mta c'a moda ari' xtikabij ta tre chi c'oli kaban ja kach'ecbej ta. Ja wixta c'oli kaban ja kach'ecbej mta c'a moda ari' xtikabij ta tre chi siptal chake.

⁷ Ja nmajon rbixic chewe ¿nak c'a nuc'ut chikawach? Quewa' nuc'ut chikawach ri', ja tinamit Israel congana quimajon rtijic quek'ij chi rch'aquic jun c'aslemal ja utz ntz'at rmal ja Dios pro xa ma ch'obtajnak ta cumal nak rbanic. Pro ja rokcha'on rmal ja Dios c'oli ja c'aslemal yatajnak chake ja utz ntz'at rmal ja Dios. Pro ja c'a jule' chic eje'e' ni maticajo' wi' nquinimaj ja Dios in ja Dios

xeruya' can. ⁸ Cani' tz'ibtal can chipan ja rtzobal Dios quewa' nbij ri': —Ja Dios xusach quipensar, c'o paquewach pro matiquetz'at ja nc'ut chiquewach in chakaja' c'o quixquin pro matiquic'axaj ja nbix chique in niquirwari' quibanonto camic. Queri' ja tz'ibtal can. ⁹ In cani' tz'ibtal can rmal ja rojer rey David chakaja' quewa' nbij ri': —Ja tok quimajon rbanic jun nimlaj wa'im chi nequicoti chaka jalal tok nekaj na chipan jun rc'ayewal cani' nuban jun chicop tok nbe pa trampa. Nyataj na chique rtojbabil ja ritzelal quibanon. ¹⁰ Neq'ueje' na chipan jun k'ekumal utzc'a chi matiquetz'at ja nc'ut chiquewach. Nquijkalej na nojel ja ritzelal ja quibanon in xajutij xtiluque' quij rmal, ne'e ja David.

*****

¹¹ Queri' c'a queban ja tinamit Israel, ma xquewil ta ja totajem xin Dios pro ¿la tibij c'a tzij ari' chi ni mchita wi' chomtajib chiquij? ¿La queri' ja rchominto ja Dios? Jari' ma queri' ta pro quewa' rbanic ri'. Ja raj Israel tok ma xquinimaj ta ja Jesucristo rmalc'ari' tok xekaj chic rbixic ja totajem xin Dios cuq'uin ja winak ja ma e aj Israel ta. Queri' rchominto ja Dios utzc'a chi ja raj Israel pokon xtiquena' rmal utzc'a chi npi chic jutij quigana chi nquinimaj ja Jesucristo. ¹² Ja tinamit Israel tok ma xquinimaj ta ja Jesucristo rmalc'ari' tok yataj chic ja nimlaj utzil xin Jesucristo chique ja jule' chic tinamit wawe' chwach'ulew. Ja tok Dios xlasaj chique ja raj Israel ja privilegio ja rya'on chique rmalc'ari' tok yataj chic ja nimlaj utzil xin Jesucristo chique ja winak ja ma e aj Israel ta. Ja raj Israel wi' c'ol utzil rc'amonto ja tok ma xquinimaj ta pior c'a ja tok xterila' ja k'ij tok xtiquinimaj chic chi nimlaj canojelal.

¹³ Pro ja camic ewq'uin ixix nintzijon wi' ja ma ix aj Israel ta. Ja Dios arja' inrtakon chi ninesamaj checojol ewanojelal ja ma ix aj Israel ta in jawa' samaj ri' janila nim ruk'ij. ¹⁴ Anin nya' ruk'ij jawa' samaj ri' ja yatajnak chwe matzij ec'oli chique ja wach tak aj Israel xtiqewil na ja totajem xin Dios rmal, matzij ec'oli chique xtiquyarij chi na ja totajem ja cani' yatajnak chewe ixix rmal ja Dios. ¹⁵ Ja Dios tok ma xeruc'ul chi ta ja raj Israel rmalc'ari' tok xixchomtaj chic ixix ruq'uin ja ma ix aj Israel ta. Pior c'a ja tok xterila' ja k'ij tok xqueruc'ul chic jutij, ja queri' cani' ecamnak nabey pro cani' nec'astaj chiquicojol camnaki'. ¹⁶ Ja tinamit Israel eparti'in, e xin Dios pro ni chi e jun. Cani' tre jule' k'or, ja wi c'o jutz'it tre nparti'ixi nabey chi noc xin Dios, xin Dios c'ari' chi nojelal ja k'or. In cani' tre jun che' chakaja', ja wi parti'in ja rc'amal chi noc xin Dios, xin Dios c'ari' chakaja' ja tak ruk'a'.

¹⁷ Ec'o jule' chique ja tinamit Israel ja xeya' can rmal ja Dios, ban chique e cani' ruk'a' jun che' olivo pro jule' ruk'a' ja ch'akixto. Ja c'a rixix ja ma ix aj Israel ta ix cani' ruk'a' jun chic che' olivo pro jun che' ja ma ticon ta, jun che' ja xa ruyon penak. Ja xuban ja Dios chewe, xixrucoj como ix cachbil ja tinamit Israel ja ma xeruya' can ta, cani' xixruban ingertar ruq'uin jun che' olivo pro jun che' arja' ticyon in camic xa jun chic ebanon cuq'uin ja tinamit Israel chi rtijic ja utzlaj c'aslemal ja penak ruq'uin ja rc'amal jawa' che' ri'. ¹⁸ Pro maxta tena' kaj chi más na nimak ek'ij ixix chiquewach ja tinamit Israel ja xeya' can rmal ja Dios. Ja c'a wi neya' ek'ij kas turkaj chewe chi xa ix tak ruk'a' ja che', bien tech'obo' chi jun che' ma ja ta ruk'a' ntzuku rxin ja rc'amal pro ja rc'amal jari' ntzuku rxin ja tak ruk'a'.

¹⁹ Maxla c'o jun chewe quewa' xtibij chwe ri': —Pro ja Dios xerch'akijto ja jule' utzc'a chi nokoc ajoj pa quic'axel,

maxla xtiche' na chwe. ²⁰ Ni katzij wi' chi xerch'akijto ja jule' pro xa rmal ja ma xyuke' ta quec'u'x ruq'u'in ja Jesucristo xa chewi' tok xerch'akijto. Ja c'a rixix chakaja' wixta maquita yukul ec'u'x ruq'u'in ja Jesucristo maquita c'a ixrc'ulun ari' ja Dios chi ixocnak tinamit rxin. Rmalc'ari' nbij chewe, maxta teya' ek'ij, ja c'a neban, texbej jutz'it ewi' chwach ja Dios. ²¹ Queri' nbij chewe como ja Dios xerch'akijto ja jule' masqui nij e rtinamit wi' ojer in arja' matipokonaj nuban queri' chewe ixix chakaja'. ²² Bien mpe' tech'obo' jani' rna'oj ja Dios, bien rotak nuya' ja rutzil chawe pro bien rotak natruban castigar chakaja'. Arja' xeruban castigar ja ma xeniman ta rxin pro xuya' ja rutzil chewe ixix in ni nuya' wi' ja rutzil chewe ja wi ma xtaya' can ta ja yukulbal ec'u'x ruq'u'in ja Jesucristo. Nowi xtaya' can jari' nixrch'akijto ixix chakaja'. ²³ In chakaja' ja jule' ja rersch'akinto pro wi xtiqueq'uex quina'oj in wi xtiyuke' chic quec'u'x ruq'u'in ja Jesucristo jari' neruc'ul chic jutij cani' neruban ingertar ruq'u'in ja che' ja bar ech'akinto wi'. Ja Dios arja' bien ncowini nuban queri' chique. ²⁴ Ja c'a rixix ja ma ix aj Israel ta, ix cani' ruk'a' jun che' ja xa ruyon penak. Ma ruq'u'in ta jun che' ixpenak wi' ja ticon rmal ja Dios. Pro ja Dios ma xpokonaj ta xixruban ingertar ruq'u'in jun che' ja rticon arja'. Pior c'a chique ja raj Israel ja xech'akixto, eje'e' e cani' ruk'a' jun che' ja ticon rmal ja Dios in bien seguro chi ja Dios matipokonaj xqueruban chic jutij ingertar ruq'u'in ja che' ja bar ech'akinto wi' nabey.

*****

²⁵⁻²⁶ Wach'alal, c'oli ja ma k'alasan ta nabey pro ja camic Dios rk'alasan chic in ja kas nwajo' chewe chi nch'obtaj emwal nak rbanic. Kas ta xtich'obtaj emwal jawa' wari'

utzc'a chi matewinakarsaj jule' ena'oj ixix eyon in xteya' ta ek'ij rmal. Quewa' rbanic ja rk'alasan ja Dios ri'. Ja tinamit Israel masqui jule' chique congana e cow masqui congana nquech'a' ja totajem ja rc'amonto ja Jesucristo pro nerila' na jun k'ij ja tok xtitotaji ja tinamit Israel pro ni chi jun. Pro c'a tokoc'ari' xtibantaj cumplir ja wari' ja tok xquetz'akati canojelal ja ma e aj Israel ta ja maja'n tiyuke' quec'u'x ruq'uin ja Jesucristo. Pro ja tinamit Israel can ntotaj na cani' tz'ibtal can chipan ja rtzobal Dios, quewa' nbij ja Dios ri': —C'o jun To'onel ja nwinakar na chipan ja tinamit Sión, arja' nuchup nojel ja ma utz ta ja quibanonto ja tinamit Israel. ²⁷ Anin c'o jun chominem ja nchominto cuq'uin in tok xtinchup ja quil quemac jari' nbanbej cumplir ja chominem, ne'e ja Dios. Queri' ja tz'ibtal can. ²⁸ Como ja tinamit Israel ma xquinimaj ta ja utzlaj tzij xin Jesucristo rmalc'ari' tok e'ocnak chic e rc'ulel ja Dios in rmalc'ari' chakaja' tok xekaji ja utzlaj tzij xin Jesucristo ewq'uin ixix ja ma ix aj Israel ta. Pro como ja Dios nij ercha'onto wi' ojer rmalc'ari' tok c'a nerajo' na. Rumac jun chominem ja rchominto cuq'uin ja cati't quimama' chewi' ja tok c'a nerajo' na. ²⁹ Queri' nbij chewe como ja Dios mta moda xtug'uex ta ja rna'oj. Ja wi c'oli rsipan chawe nij awxin wari' owi atrcha'on chi atocnak tinamit rxin nij at rtinamit wari' chakaja'. ³⁰ Ja nabey tok maja'n tipeti ja Jesucristo ixix ja ma ix aj Israel ta ma xenimaj ta ja Dios pro ja Dios xpokonaj ewach in camic ewilon chic ja totajem rmal. Como ja tinamit Israel ma xeniman ta xa chewi' tok ewilon chic ixix ja totajem xin Dios. ³¹ In queri' c'a chique ja tinamit Israel chakaja', eje'e' maquenimani camic pro ja Dios ni rchominto wi' chi nerila' na jun k'ij tok xtipokonaj chic quewach in neruto'. Cani' xuban chewe ixix xpokonaj ewach in queri' xtuban chic chique chakaja' npokonaj na quewach. ³² Como ja

Dios arja' ni rchominto wi' chi npokonaj kawach kanojelal ja rok winak xa nak ta chi ok winakil. Pro ja nabey ni rjawaxic wi' chake kanojelal chakaja' chi nkaya' chakij chi xa ma ok nimanela' ta. Queri' ja rchominto utzc'a chi arja' ncowini npokonaj chic kawach kanojelal in xa rmalari' tok nokruto'.

³³ Janila nim ja rchominto je'e ja Dios, congana ja rutzil rya'on chake, congana xucuj rna'oj, ni majun ja maquita rotak. Ni majun nak ta cowinnak ta rk'i'on ta nojel ja rna'oj, ni majun nak ta cowinnak ta rch'obon ta nojel ja nuban je'e. ³⁴ Cani' tz'ibtal can chipan ja rtzobal Dios quewa' nbij ri': —Ni majun otakyon nojel ja nuch'ob ja Dios, arja' matic'atzin tre chi c'o chi ta jun xtuya' ta consejo tre. ³⁵ Ni majun chake ja rok winak c'o ta kaya'on ta tre ja Dios, arja' mta ruc'as kuq'uin. Queri' ja tz'ibtal can. ³⁶ Queri' nbij como ja Dios arja' winakarsyon nojelal, arja' pa'l trij nojelal in chakaja' noc na nojelal ya'bal ruk'ij. Kas ta xtiya' ruk'ij camic, chwak in chijutij. Amén.

12

¹ Wach'alal, camic katz'aton chic ewq'uin chi ja Dios janila rpokonan kawach, janila rbanonto pa kacuenta chi kato'ic. Rmalc'ari' congana nban recomendar chewe chi netzujuj ja recuerpo pa ruk'a' ja Dios chi rbanic ja rvoluntad. Toqui ja recuerpo cani' jun sacrificio pro jun sacrificio c'asli, jun sacrificio bien ch'ajch'oj, jun sacrificio ja utz ntz'at rmal ja Dios. Ja wi queri' neban jari' ni katzij wi' chi ya'bal ruk'ij Dios ja neban. ² Maxta tewc'aj ixix jun c'aslemal ja cani' quic'aslemal winak ja xa ruq'uin rwach'ulew yukul wi' quec'u'x. Pro ja neban, k'ij k'ij teya'a' lugar tre ja Dios chi arja' nuq'uex ja rena'oj, teya'a' lugar tre chi nucoj c'ac'a tak na'oj chewe. Queri' ta xteban jutz'it utzc'a chi newotakij jani' rvoluntad ja Dios utzc'a

chi newotakij nak ja utz ntz'at rmal ja Dios utzc'a chi newotakij chakaja' chi ja rvoluntad ja Dios jari' ni utz wi' in majun nak ta falta tre.

³ Como ja Dios rya'on chwe chi inocnak apóstol rxin ja Jesucristo chewi' tok c'o jun paxbanem nya' chewe ri' chejunal. Maxta congana ix nimak tena' kaj pro kas tech'obo' chi utz nak ja kas mero ebanic chejunal. Bien tech'obo' chi Dios yoyon chewe ja yukulbal ec'u'x in xa chewi' tok nixcowini neban ja samaj xin Dios. ⁴ Queri' nbij chewe como q'uiy rwach ja samaj ja yatajnak chake chi nkaban. Queri' rbanic cani' rbanic ja kacuerpo, c'o wi' rsamaj kawi' in pakawach in c'o wi' rsamaj kak'a' in kakan, ma jun ta rsamaj chi nojelal. ⁵ In queri' c'a chake ajoj chakaja' ja rok xin Jesucristo, ok q'uiy pro xa jun cuerpo kabanon kanojelal, ok cuerpo rxin ja Cristo, xa jun kabanon, kayukla'on ki' chibil tak ki'.

⁶ C'o c'a ja yatajnak chake rmal ja Dios ja rokocnak wi' pro ma junan ta ja rokocnak wi'. Kasamajij c'a ja samaj ja rya'on ja Dios chake chikajujunal. Ja wi Dios rya'on chawe chi natcowini naya' rbixic ja nk'alasaj arja' chawach taya'a' c'a rbixic pro xarwari' rjawaxic chi bien nuc'am ri' ja nabij ruq'uin ja tijonem xin Jesucristo ja bar yukul wi' kac'u'x. ⁷ Ja wi Dios rya'on chawe chi ne'awilij ja kach'alal que'awilij c'a. Ja wi rya'on chawe chi ne'atijoj que'atijoj c'a. ⁸ Ja wi rya'on chawe chi ne'apaxbaj que'apaxbaj c'a. Ja wi rya'on chawe chi ne'ato' ja c'o rjawaxic chique que'ato'o' c'a pro nojel ac'u'x nojel awanma. Ja wi rya'on chawe chi ne'awc'aj ja kach'alal tatija' c'a ak'ij chi cuc'axic, maxta catsak'orini. Ja wi rya'on chawe chi nayukba' quec'u'x ja neti'oni tabana' c'a pro catquicoti chi rbanic.

*****

⁹ Tewajo' ewi' pro nojel ec'u'x nojel ewanma. Itzel tetz'ata' ja ritzelal, kas tel ec'u'x chi rbanic ja rutzil. ¹⁰ Cani' nuban jun winak lok' neruna' ja rch'alal queri' ta c'a neban ixix chakaja' kas lok' tena'a' ewi' chibil tak ewi' in tebana' respetar ewi' chibil tak ewi' chakaja'.

¹¹ Tetija' ek'ij chi rbanic ja samaj ja rya'on ja Dios chewe chi neban, maxta quixsak'orini. Kas ta xtimak'e' ewi' ewanma chi rbanic xa nak ta ja najo'x chewe rmal ja kajaw Jesucristo chi neban.

¹² Quixquicoti chi raybexic nojelal ja rtzujun ja Dios chake. Ja tok c'oli npi chewij tiq'ueje'e ja repaciencia chi rcoch'ic. Maxta quixcosi chi rbanic ja roración.

¹³ Que'eto'o' ja kach'alal ja c'o rjawaxic chique. Ja tok ec'oli ja nc'atzin posada chique teya'a' quiposada.

¹⁴ Ja nebano pokon chewe tec'utuj tre ja Dios chi nuya' ja rutzil pa quewi', maxta tec'utuj tre chi neruya' chipan jun rpokonal.

¹⁵ Ja tok ec'oli nequicoti quixquicot ixix cuq'u'in chakaja'. Ja c'a tok ec'oli ne'ok'i quixok' ixix cuq'u'in chakaja'.

¹⁶ Xta jun neban ewanojelal, xta jun nech'ob. Maxta congana ix nimak tena' kaj pro ja neban, kas tel ec'u'x chiquij ja re tak sencillo chi ne'ewachbilaj. Maxta xa ix k'ola', maxta tech'ob chi congana ewotak.

¹⁷ Ja wi c'o jun winak xtibano itzel chewe xa nak ta chi winakil maxta teya' rjil rc'axel. Tec'utu' ja rewutzil chiquewach ja winak, maxta xa itzel tiquetz'at ja neban chiquewach. ¹⁸ Ja wi nixcowini kas ta qui'il nix'ueje'e cuq'u'in ja winak canojelal, maxta c'oli teban ixix ja xa nuyic jun ch'a'oj chiquicojol. ¹⁹ Chak'laj wach'alal, ja tok c'o jun xtibano jun itzel chewe maxta teya' rjil rc'axel pro ja neban, tejacha' pa ruk'a' ja Dios chi arja' nbano castigar rxin. Cani' tz'ibtal can chipan ja rtzobal Dios

quewa' nbij ja kajaw Dios ri': —Xa nuyon anin yatal chwe chi nya' rjil rc'axel chique ja winak ja nebanowi ja ritzelal, ne'e. ²⁰ Rmalc'ari' tok nbij chewe, wi c'o jun ec'ulel in wi nk'ak'an rupan teya'a' rway. Ja c'a wi nchakij ruchi' teya'a' ruya'. Ja wi queri' neban tre jari' q'uixbal xtuna' rmal in numaj ti'onem ja ranma rmal ja rbanon chewe. ²¹ Ja tok c'o jun itzel nban chewe, wi neya' rjil rc'axel jari' xa nixruch'ec ja ritzelal. Mejor ja neban, tebana' ja rutzil chique ja nebano itzel chewe jari' ixix nixch'eco rxin ja ritzelal.

13

¹ Tenimaj ewanojel ja ley ja c'o pa ruk'a' ja k'etbal tak tzij. Queri' nbij chewe como ni majun k'etbaltzij nwinakari ja maquita Dios nwinakarsan rxin. Ja k'etbal tak tzij ja c'oli camic Dios cha'yon rxin. ² Rmalc'ari' nbij chewe, ja wi napokonaj nanimaj ja ley ja c'o pa ruk'a' ja k'etbal tak tzij jari' napokonaj nanimaj ja cha'on rmal ja Dios. Ja c'a winak ja nquipokonaj nquinimaj ja ley ja c'o pa ruk'a' ja k'etbal tak tzij eje'e' nquetij na rpokonal rmal. ³ Nquetij como ja k'etbal tak tzij neruban castigar ja re banol itzelal, ma eje'e' ta ja re banol utzil. Ja wi matewajo' nixban castigar rmal ja k'etol tzij tebana' c'a ja rutzil. Ja wi utzil ja neban ja c'a k'etol tzij arja' utz nixrutz'at. ⁴ Utz nixrutz'at como ja k'etol tzij arja' jun ajsamajel rxin ja Dios, arja' pa'l chewij chi nixruban cuenta. Pro ja c'a wi neban ja ma utz ta kas texbej ewi' como ja k'etol tzij c'o ruk'a' chewe chi nixruban castigar, ma chaka ta nbix tre chi k'etol tzij. Arja' jun ajsamajel rxin ja Dios, arja' cojon chipan ja k'etbaltzij chi neruban castigar ja winak ja nebanowi ja ritzelal. ⁵ Rmalc'ari' nbij chewe, ni rjawaxic wi' chi nkanimaj ja ley ja c'o pa ruk'a' ja k'etbal tak tzij. Pro ¿la xa rmal chi matikaj chakij ja castigo xin

Dios, la xa chewi' tok rjawaxic chi nkanimaj? Mni, pro ni rjawaxic wi' chi nkanimaj como bien kotak chi queri' nrajo' ja Dios chake chi nkaban. ⁶ Rmalc'ari' chakaja' tok nkatoj impuesto pa k'etbaltzij. Queri' nbij como ja k'etol tak tzij jari' samaj nqueban xin Dios chi nqueban cuenta ja tinamit.

⁷ Ja tojonem ja rocnak chakij pa k'etbaltzij tetojo' pa quek'a' ja yatal chique chi nquec'am chake. Texbej ewi' chiquewach ja yatal chewe chi nexbej ewi' chiquewach. Que'ebana' respetar ja yatal chique chi ne'eban respetar. Canojel xa nak ta ja yatal chique chi neban chique tebana' c'a. ⁸ Majun nak ta tiq'ueje' wi' ec'as, tetojo'. Pro ja rajoben ri'il jari' cani' jun kac'as ja ni matitzur wi' rtojic, maxta tetanba', ni tewajo' wi' ewi'. Ja c'a tok ne'awajo' ja winak xa ruq'uin ari' nabanbej cumplir nojelal ja nbij ja ley xin Dios chawe chi naban. ⁹⁻¹⁰ Ja wi ne'awajo' ja winak jari' mta moda xtaban ta jun itzel chique chewi' ja tok nbij chewe chi ja tok ne'awajo' ja winak xa ruq'uin ari' nabanbej cumplir nojelal ja nbij ja ley chawe chi naban. C'o jun mandamiento xin Dios quewa' nbij ri': —Cani' nawajo' kaj awi' ayon queri' c'a tabana' chique ja jule' chic winak chakaja' que'awajo', ne'e. Jari' jun mandamiento wi nanimaj xa ruq'uin ari' nabanbej cumplir ja jule' chic mandamiento xa nak ta chi mandamiento'il cani' tre ja jule' mandamiento ja xtinbij chewe ri': —Ma catoc ta ruq'uin jun ixok ja ma awixjayil ta, ma taban ta camíc, ma taban ta alak' in maxta chaka benak chi nayarij quinakun winak, ne'e.

¹¹ Ni rjawaxic wi' chi nkanimaj ja cani' nmajon rbixic chewe como ixix bien ewotak chi ja tiempo ja rokc'o wi' ri' tiempo chic chi nokc'asoji in nokc'asc'oti. Queri' nbij chewe como c'o chic tiempo kaniman ja To'onel kaxin in xa nnakajinto ja k'ij tok xtipi chic jutij chi nokruto' pro

ni chijutij. ¹² Ntajini nq'uisi ja tiempo rxin ja k'ekumal ja rc'an itzelal in xajalal maja'n telto ja k'ij. Rmalc'ari' nbij chewe, kaya'a' can ja banoj itzelal. Ja nkaban, ni ta ja wi' ja sakil xin Dios xtuc'an kaxin chi nokcowini nkach'ec ja ritzelal. ¹³ Kabana' c'a ja rutzil como nijawari' yatal chake chi nkaban ja rokuc'an rmal ja sakil xin Dios. Maxta tikaban ajoj ja cani' nqueban ja winak ja xa nek'abari in jun pa quechi' nequicoti chi rbanic ja ritzelal. Maxta tikaban ajoj ja cani' nqueban jule' achi'i' cuq'uin ixoki' ja xa nemacuni in c'o chi na más ja nqueban ja más chi na q'uixbal rbanic. Maxta tikaban síc' ch'a'oj, maxta tiquiakiri ja kanma chiquij winak. ¹⁴ Ja nkaban, ni ta ja wi' ja rna'oj ja kajaw Jesucristo xtikawekbej ta ki'. Ja tok npeti ja ritzel tak na'oj chewe ma tenimaj ta, ma teya' ta rgana.

14

¹ Ja c'a wi c'o jun kach'alal xtekaj ewq'uin in wi ma kas ta cow ja yukulbal ruc'u'x ruq'uin ja Jesucristo maxta ma tec'ul ta. Pro maxta temajla' rch'a'ic tre chakaja' ja maja'n ticowir je'e tre ja yukulbal ruc'u'x. ² Tac'a jule' chique ja kach'alal eje'e' nquech'ob chi ma xajan ta ja nati' ja xa nak ta nati' je'e. Pro ma queri' ta nquech'ob ja kach'alal ja ma kas ta cow ja yukulbal quec'u'x ruq'uin ja Jesucristo como eje'e' matiqueti' ja ti'ij. ³ Ja wi atat nati' ja ti'ij maxta que'aban despreciar ja kach'alal rmal ja matiqueti' eje'e'. Ja c'a wi matati' ja ti'ij maxta tabij chique ja kach'alal chi xajan nqueban ja tok nqueti' eje'e'. Como ja Dios erc'ulun chewi' tok nbij queri' chewe. ⁴ ¿Nak c'a atocnak wi' atat tok nak'et tzij chiquij winak ja tok mta ak'a' chique? C'oli jun cajaw jari' ja Jesucristo in chwach c'a arja' nequijacha' na wi' cuenta, arja' c'a xtibin chique wi utz ja quibanon owi mani. Anin wotak chi cow xquepe'i chi rbanic ja rutzil

como ja Jesucristo arja' ncowini nuya' chique chi queri' xtiqueban.

⁵ Ec'oli ja kach'alal quewa' nquibij ri': —Jawa' jun k'ij ja rokc'o wi' ri' más na nim ruk'ij chwach ja jule' chic k'ij, neche'e. Pro ec'o c'a jule' chic quewa' nquibij ri': —Mni pro ja k'ij nimak ruk'ij chi nojelal, neche'e. Pro jari' ewq'uin c'o wi' chejunal, kas tech'obo' chi utz chejunal nak ja yatal chewe chi neban. ⁶ Ja kach'alal ma chaka ta quigana nquech'ob chi c'o je'e k'ij ja más nimak ruk'ij chwach ja jule' chic k'ij pro rumac chi jari' nquinatbej ja kajaw Jesucristo. In queri' chique ja jule' chic kach'alal chakaja', ma chaka ta quigana nquech'ob chi ja k'ij nimak ruk'ij chi nojelal pro rumac chi jari' nquinatbej ja kajaw Jesucristo chakaja'. In chakaja' ja kach'alal tok nqueti' ja ti'ij eje'e' nquinataj ja kajaw Jesucristo como nquimaltioxij tre ja Dios ja nqueti'. In chakaja' ja jule' chic kach'alal tok matiqueti' ja ti'ij eje'e' nquinataj ja kajaw Jesucristo in nquimaltioxij tre ja Dios ja nqueti' chakaja'.

⁷ Queri' c'a rbanic wach'alal como mta jun chake ja c'o ta ruk'a' tre ja rc'aslemal in xtuban ta ja rvoluntad kaj arja' ruyon nixtac'a c'o ta ruk'a' tre ja rcamic chakaja'. ⁸ Ja wi okc'asli, xa rmal chi nkaya' ruk'ij ja kajaw Jesucristo tok okc'asli. Ja c'a wi nokcami, xa rmal chi nkaya' ruk'ij ja kajaw Jesucristo tok nokcami. Queri' c'a rbanic, ja wi okc'asli owi nokcami xarwari' nij ok rxin wi' ja kajaw Jesucristo. ⁹ Xc'a rmalari' ja tok cami ja Cristo in tok c'astaji chiquicojol camnaki'. Arja' cami in c'astaji utzc'a chi xoc kajaw kanojelal ja rok winak tanto chake ja rokc'asli in chique ja camnaki' chakaja'.

¹⁰ ¿Nak c'a tre tok jule' chewe xa nquecoj qui' como e k'etol tak tzij chiquij jule' kach'alal? In ¿nak c'a tre chakaja' tok jule' chic chewe xa nequeban despreciar jule'

chic kach'alal? Ma rubey ta ja neban como nerila' na jun k'ij tok nokc'amarel chwach ja k'etbaltzij xin Cristo pro kanojelal. ¹¹ Cani' tz'ibtal can chipan ja rtzobal Dios quewa' nbij ja kajaw Dios ri': —Anin in c'aslic Dios in ni katzij wi' ja xtinbij chewe ri', nerila' na jun k'ij tok puersa nexuque' na ja winak chinwach pro ni canojelal in quewa' xtiqubij chwe ri': —Atat ja rat Dios, xqueche' na chwe, ne'e ja kajaw Dios. Queri' ja tz'ibtal can. ¹² Queri' c'a rbanic, nekajacha' na cuenta chwach ja Dios chikajujunal.

*****

¹³ Rmalc'ari' nbij chewe, ma tikacoj chi ta ki' como ok k'etol tak tzij chiquij ja kach'alal. Mejor ja nkaban, bien kabana' cuenta, maxta c'oli tikaban ja xa noqui cani' jun trampa chwach jun kach'alal in nkaji ja kach'alal chipan ja il mac kumal. ¹⁴ Anin bien wotak chi ma xajan ta nkati' xa nak ta nkati' je'e, bien wotak chi xa junan nkach'ob ruq'uin ja kajaw Jesús trewa' wari'. Pro wi c'o jun achi wi nuch'ob chi c'o je'e ja xajan nti'i in wi xuti' jari' xajan ja xuban. ¹⁵ Pro wi kas k'alawachili nati' jun nakun chwach jun kach'alal in wi xa nyojtaji ja kach'alal amwal jari' bien k'alaj chi matawajo' ja kach'alal. Maxta xa rmal ja nati' tok xtiyojtaj jun kach'alal amwal, makana' maquita cami ja Cristo pa rcuenta. ¹⁶ Maxta ma tewajo' ta ewi' in xta rmalari' tok itzel netzijoni ja winak tre ja utzlaj tzij ja rc'amonto ja Jesucristo chewe. ¹⁷ Queri' nbij chewe como ja tok nokq'ueje' chipan ja gobierno xin Dios ma ja ta nrajo' chi noktzijon tre nak ja nkati' in nak ja matikati', ma queri' ta. Pro ja tok nokq'ueje' chipan ja gobierno xin Dios quewa' nrajo' ri', chi nkuc'aj jun utzlaj c'aslemal, in jun chic, chi mta síc' ch'a'oj nkaban chibil tak ki', in jun chic, chi xa jun nkaban ruq'uin ja rEspíritu Santo in nkana' ja quicotemal xin Dios rmal. ¹⁸ Queri' nrajo' ja Cristo chake

chi nkaban in wi nkanimaj jari' nel ruc'ux ja Dios chakij rmal in ja winak utz nokquetz'at rmal chakaja'.

¹⁹ Rmalc'ari' nbij chewe, bien kach'obo' rij rwach nak nkaban utzc'a chi mta síc' ch'a'oj chikacojol, bien kach'obo' rij rwach nak nkatobej ki' chibil tak ki' utzc'a chi nq'uiy más ja yukulbal kac'u'x ruq'uin ja Jesucristo. ²⁰ Maxta xa rmal ja nati' tok xtiyojtaji ja obra xin Dios. Ni katzij wi' chi ma xajan ta nkati' xa nak ta nkati' je'e. Pro wi kas k'alawachili nati' jun nakun chwach jun kach'alal in wi nyojtaji ja kach'alal amwal jari' ma rubey ta ja naban. ²¹ Mejor ja nkaban, ma tikati' ta ja ti'ij chwach jun kach'alal ja wi xa nyojtaji ja kach'alal rmal. In chakaja' ma tikatij ta vino chwach in ma tikatij ta xa nak ta chwach ja wi xa ntz'ilori rc'aslemal ja kach'alal rmal. ²² Atat wi awotak chi ma xajan ta nkati' xa nak ta nkati' je'e mejor xa pan awanma nq'ueje' wi' chwach ja xa nayabej ak'ij como ja Dios rotak ja c'o pan awanma. Congana qui'il chake ja tok kotak chi ma xajan ta ja nkaban je'e in tok matiti'oni ja kaconciencia rmal. ²³ Pro ja tok ma awotak ta wi xajan nati' jun nakun owi ma xajan ta in wi xati' jari' ma utz ta ja xaban. Ma utz ta como xa ca'i' ac'u'x xati'. Ja c'a wi c'oli naban xa nak ta pro wi xa ca'i' ac'u'x naban jari' il mac ja naban.

15

¹ Ja c'a rajoj ja cow chic ja yukulbal kac'u'x ruq'uin ja Jesucristo yatal chake chi nq'ueje'e ja kapaciencia cuq'uin ja kach'alal ja ma e cow ta, ruq'uin ta paciencia quekato'o' tre ja maja'n tich'obtaj je'e cumal. Ma yatal ta chake chi nkaban ja xa nak ta c'o kagana nkaban. ² Pro ja nkaban, quekaya'a' pa cuenta ja kach'alal, kabana' ja c'ol utzil rc'amonto chique utzc'a chi ncowir más ja yukulbal quec'u'x ruq'uin ja Jesucristo. ³ Quirtari' nkaban jutz'it

como ja Cristo arja' ma rgana ta ja xuban pro rvoluntad ja Tatixel ja xuban cani' tz'ibtal can chipan ja rtzobal Dios quewa' nbij ja Cristo tre ja Tatixel ri': —Ja pokonlaj tak tzij ja quibij chawe atat chwij anin kaj wi', ne'e ja Cristo. Queri' ja tz'ibtal can. ⁴ Xa nak ta ja tz'ibtal can chipan ja rtzobal Dios ojer jari' ma chaka ta tz'ibtali, rumac chi nokrpxabaj. Ja tz'ibtal can ojer jari' nuya' ja kapaciencia chi rcoch'ic ja nkawil je'e chipan ja kac'aslemal in nyukba' más kac'u'x chakaja'. Jari' rc'amonto chake utzc'a chi nokquicoti chi raybexic ja tzujun chake rmal ja Dios. ⁵ Ja Dios ruq'uin arja' npi wi' ja kapaciencia, arja' nyukban kac'u'x. Dios ta c'a xtiyo' chewe chi xa jun neban como cani' nrajo' ja Cristo Jesús chewe chi neban. ⁶ Quirtari' neban jutz'it utzc'a chi xa jun neban chi rya'ic ruk'ij ja Dios ja Tatixel rxin ja kajaw Jesucristo.

*****

⁷ Xa chewi' tok nbij chewe maxta ma tec'ul ta ewi'. Cani' xuban ja Cristo chake xokruc'ul kanojelal quirtac'ari' neban ixix chakaja' tec'ulu' ewi' utzc'a chi xtiyataj na más ruk'ij ja Dios emwal. ⁸ Quewa' rbanic ri' ja nmajon rbixic chewe, peti ja Jesucristo wawe' chwach'ulew, xurbana' ja samaj xin Dios chiquicojol ja raj Israel. Queri' xuban utzc'a chi nkatz'at chi ja Dios arja' ni nuban wi' cumplir ja ntzujuj. Xurbana' ja samaj utzc'a chi jari' xbanbej cumplir ja rtzujun can ojer ja Dios chique ja rAbraham ja rIsaac in Jacob. ⁹ In jun chic, xurbana' ja samaj utzc'a chi nqueya' ruk'ij ja Dios ja winak ja ma e aj Israel ta como ja Dios xpokonaj quewach chewi' tok nqueya' ruk'ij. Cani' tz'ibtal can chipan ja rtzobal Dios quewa' nbij ri': —Rmalc'ari' tok xtinya' na ak'ij chiquicojol ja winak ja ma e aj Israel ta in xtinbixaj na abi' chiquicojol chakaja', ne'xi ja Dios. ¹⁰ In jun chic ja tz'ibtal can quewa' nbij ri': —Ixix ja ma

ix aj Israel ta quixquicot cuq'uin ja rtinamit Dios, ne'e. ¹¹ In jun chic quewa' nbij ri': —Teya'a' ruk'ij ja kajaw Dios ewanojel ja ma ix aj Israel ta, tiquiya'a' ruk'ij ja winak pro ni canojelal, ne'e. ¹² In jun chic ja tz'ibtal can rmal ja rojer profeta Isaías tre ja Cristo, quewa' nbij ri': —C'o jun To'onel nalax na, arja' riy rumam can ja rIsaí.* Arja' xtoc na rey pa quewi' ja winak ja ma e aj Israel ta in ja reje'e' kas xquequicoti chi raybexic nojel ja rtzujun can ja Dios chique. Queri' ja tz'ibtal can. ¹³ Ja Dios arja' nyo' chake chi nokquicoti chi raybexic nojel ja rtzujun can chake. Arja' ta c'a xtiyo' chewe chi nnoji ja quicotemal pa tak ewanma, arja' ta xtiyo' chewe chi xa jun neban, jari' nuya' chake ja tok yukul kac'u'x ruq'uin ja Jesucristo. Quirtac'ari' neban utzc'a chi nsamaji ja poder rxin ja rEspíritu Santo pa tak ewanma in rmaltari' kas ta npulinto ja quicotemal pa tak ewanma chi raybexic nojel ja rtzujun can chake ja Dios.

¹⁴ Ja chwe anin wach'alal bien wotak chi nojnak ja rutzil pa tak ewanma in wotak chakaja' chi bien ch'obtajnak emwal ja tijonem xin Jesucristo in nixcowini nepaxbaj ewi'. ¹⁵ Pro c'o je'e xintz'ibaj chipan awa' jun carta ri' ja rewotak chic pro ma xinna' ta wi' xintz'ibaj chipan como matinwajo' chi nemestaj. Como anin c'o jun privilegio ncochin tre ja Dios ja c'o chi nukul chewi' tok xintz'ibaj chipan. ¹⁶ Ja Dios rya'on chwe chi nintajini nban ja samaj xin Jesucristo chiquicojol ja winak ja ma e aj Israel ta, rya'on chwe chi nch'ob chiquewach ja utzlaj tzij xin Dios. Jari' samaj rya'on ja Dios chwe utzc'a chi nenujach ja ma e aj Israel ta pa ruk'a' utzc'a chi ne'oc e cani' jun sacrificio ja nentzujuj chwach ja Dios pro jun sacrificio ja utz ntz'at rmal ja Dios, jun sacrificio ja ch'ach'ojirsan rmal ja rEspíritu Santo.

---

* 15:12 Ja rIsaí arja' rtata' ja rojer rey David.

¹⁷ Rmalc'ari' tok congana ninquicot rmal ja samaj xin Dios ja nbanon pro jari' nmaltioxij tre ja Jesucristo. ¹⁸ Como ja samaj ja nmajon rnataxic chewe, ja Cristo arja' samaji pa wanma chi rbanic, mchita jun samaj nnataj. Queri' xuban ja Cristo, arja' xuc'an wxin chi rbanic ja samaj chiquicojol ja ma e aj Israel ta utzc'a chi eje'e' nyuke' na quec'u'x ruq'uin. Ja Cristo xuc'an wxin tre nojel ja xinbij chique in tre nojel ja xinban chiquicojol chakaja'. ¹⁹ Ja Cristo xuya' chwe chi xinban nimak tak milagro in xuya' chwe chakaja' chi congana samaji ja poder rxin ja rEspíritu Santo chipan ja samaj xinban. Queri' c'a rbanic ja samaj nbanon, nojel nat nakaj xinbij wi' ja utzlaj tzij xin Jesucristo, xinmajel rbixic pa Jerusalén in xinekaji c'a pan Ilírico. ²⁰ Pro congana ntijon nuk'ij chi rbixic ja utzlaj tzij pa tak lugar ja bar maja'n tekaj wi' rbixic ja Cristo como ma ja ta ncanoj ja xquinesamaj ta pa jun lugar ja bar ticon chi wi' ja samaj xin Jesucristo rmal jun chic ajsamajel. ²¹ Pro xinban cumplir ja caní' tz'ibtal can chipan ja rtzobal Dios, quewa' nbij ri': —Ja winak ja maja'n tekaj rbixic ja Cristo cuq'uin nerila' na jun k'ij tok xticotakij na rwach. Ja winak ja maja'n tiquic'axaj nak rbanic nerila' na jun k'ij tok xtich'obtaj na cumal nak rbanic. Queri' ja tz'ibtal can.

*****

²² Rumac c'a ja nsamaj chewi' ja tok ma incowinnak ta inbenak ta ewq'uin masqui q'uiylaj mul nch'obon chi ninbe ewq'uin. ²³ Pro ja camic mchita samaj nban chipan ja jule' lugar ja rinsamajnak wi' in tuban q'uiylaj juna' ja fuerte ngana ninbe ewq'uin ²⁴ rmalc'ari' tok nch'obon chi ninbe ewq'uin. Como c'o jun nviaje nenbana' España nch'obon chi nink'ax na ewq'uin chipan ja viaje. Ja c'a tok xquinekaj ewq'uin janila ninquicoti ja ninq'ueje' checojol masqui xa jurata. Ja c'a tok xquinel chic checojol nineto'el

ta jutz'it tre ja nviaje. ²⁵ Pro ninbe na pa Jerusalén nabey como c'o jun ayuda jachon chwe chi neny'a'a' chique ja tinamit xin Dios ja rec'o chila'. ²⁶ Como ja kach'alal ja rec'o chipan ja ca'i' departamento Macedonia in Acaya eje'e' nojel quec'u'x nojel canma quemol jun ayuda in camic nquetakel cuq'uin ja tak meba'i' ja rec'o cuq'uin ja tinamit xin Dios ja rec'o pa Jerusalén. ²⁷ Eje'e' ma e aj Israel ta pro kas qui' quec'u'x queya' ja rayuda chique ja raj Israel pro ni yatal wi' chique chi nqueya' como c'oli cani' jun quec'as cuq'uin. C'oli quec'as como eje'e' tok quewil ja totajem xin Dios, cumal ja raj Israel tok quewil. Chewi' c'a ja tok yatal chique chi nequeto' ja raj Israel tre jun ayuda. ²⁸ Ja c'a tok xtitzur mwal, tok xtijachtaj can mwal ja rayuda c'ac'ari' xtenbana' chic ja nviaje España in nink'ax na ewq'uin chipan ja viaje. ²⁹ Ja c'a tok xquinekaj ewq'uin anin wotak chi kas nnoj na ja quicotemal pa tak kanma rumac ja utzlaj tzij xin Cristo.

³⁰ Ja camic wach'alal, como ixix newajo' ja kajaw Jesucristo in como c'oli ja rajoben ri'il xin Dios pa tak ewanma ja ya'on chewe rmal ja rEspíritu Santo rmalc'ari' tok congana nban recomendar chewe, quineto'o', tebana' jun lucha chi rbanic orar pa ncuenta. ³¹ Tec'utuj tre ja Dios chi arja' ninruto' pa quek'a' ja winak ja maticajo' nquinimaj ja Jesucristo ja rec'o chipan ja departamento Judea. In jun chic, como nenjacha' na ja rayuda chique ja tinamit xin Dios ja rec'o pa Jerusalén tec'utuj tre ja Dios chi eje'e' nquec'am ja rayuda chwe. ³² Quirtari' neban jutz'it utzc'a kas qui'il ja tok xquinekaj ewq'uin ja wi rvoluntad Dios utzc'a kas nxuc'uxu'i ja kanma ewq'uin. ³³ Dios ta xtiq'ueje' ewq'uin ewanojelal, arja' nyowi ja quicotemal. Amén.

16

¹ Camic c'o jun kach'alal ixok ntakel ewq'uin rbina'an Febe, arja' jun ajsamajel chipan ja riglesia ja c'o chipan ja tinamit Cencrea. ² Ja c'a tok xtekaj ewq'uin congana nban recomendar chewe chi nec'ul pa rubi' ja kajaw Jesucristo como nijawari' yatal chake chi nkaban ja rok tinamit xin Dios. Ja kas nwajo' chewe chi neto' ja kach'alal Febe tre xa nak ta nc'atzin tre como arja' e q'uiy ja kach'alal erto'on in chakaja' inrto'on anin.

³ Teya'a' rutzil rwach ja rAquila rachbil Priscila, eje'e' e wachbil chipan ja samaj xin Cristo Jesús ⁴ in queban jutij jutzt'it laj xecami chi nto'ic. Anin janila nmaltioxij chique pro ma nuyon ta anin nmaltioxij chique pro canojel ja kach'alal ja ma e aj Israel ta ja rec'o pa tak iglesia je'e eje'e' nquimaltioxij chique chakaja'. ⁵ In chakaja' teya'a' rutzil quewach ja riglesia ja nquemol qui' pa cochoch. Teya'a' rutzil rwach ja chak'laj kach'alal Epeneto, arja' kas yuke' ruc'u'x ruq'uin ja Jesucristo nabey chiquewach ja jule' chic kach'alal ja rec'o chipan ja departamento Acaya. ⁶ Teya'a' rutzil rwach ja María, arja' congana jun samaj rbanon checojol. ⁷ Teya'a' rutzil rwach ja rAndrónico rachbil Junias, eje'e' e wach tak aj tinamit in kaban jutij xa junan katij pa che' cuq'uin. Kas lok' nena'i ja rAndrónico in Junias chiquicojol ja rapóstol in chakaja' yuke' quec'u'x eje'e' nabey ruq'uin ja Cristo chinwach anin.

⁸ Teya'a' rutzil rwach ja rAmplias, arja' chak'laj kach'alal como arja' chakaja' xa jun rbanon ruq'uin ja kajaw Jesucristo. ⁹ Teya'a' rutzil rwach ja Urbano como junan xoksamaj ruq'uin pa rcuenta ja Cristo. Teya'a' rutzil rwach ja chak'laj kach'alal Estacas chakaja'. ¹⁰ Teya'a' rutzil rwach ja rApeles, arja' ni k'alaj wi' chi xa jun rbanon ruq'uin ja Cristo. In teya'a' rutzil quewach chakaja' ja rec'o pa rochoch ja rAristóbulo. ¹¹ Teya'a' rutzil rwach ja

Herodión, arja' wach aj tinamit. In teya'a' rutzil quewach chakaja' ja rec'o pa rochoch ja Narciso ja xa jun quibanon ruq'uin ja kajaw Jesucristo. ¹² Teya'a' rutzil quewach ja Trifena rachbil Trifosa, eje'e' e ajsamajela' rxin ja kajaw Jesús. In teya'a' rutzil rwach chakaja' ja chak'laj kach'alal Pérsida, arja' congana jun samaj rbanon pa rcuenta ja kajaw Jesús. ¹³ Teya'a' rutzil rwach ja Rufo, arja' jun ajsamajel cha'on rmal ja kajaw Jesucristo in teya'a' rutzil rwach ja rute' chakaja' como arja' xuban chwe in cani' chak'laj ral. ¹⁴ In jule' chic ja teya'a' rutzil quewach ri', Asíncrito, Flegonte, Hermas, Patrobas, Hermes in canojel ja kach'alal ja rec'o cuq'uin. ¹⁵ In jule' chic ri', Filólogo rachbil Julia, Nereo rachbil ja rana', Olimpas in canojel ja tinamit xin Dios ja rec'o cuq'uin.

¹⁶ Ja tok nemol ewi' teya'a' rutzil ewach chibil tak ewi' pro ruq'uin ta ja rajoben ri'il xin Dios. Ja jule' chic kach'alal ja nquemol qui' pa rubi' ja Cristo, eje'e' nquetakel rutzil ewach ixix.

¹⁷ Camic wach'alal congana nban recomendar chewe, tebana' cuenta chiquewach ja re ticol tak división in ch'a'oj, jule' winak ja nqueya' jun tijonem ja matuc'am ri' ruq'uin ja tijonem ja c'ut chewach ixix, ma que'ewachbilaj ta. ¹⁸ Eje'e' ri' winak ma ja ta ja kajaw Jesucristo nquinimaj pro xa quivoluntad eje'e' nqueban kaj queyon. Congana buen tak tzij nquibij, kas nek'oloni pro jari' xa nequiban-bej engañar ja kach'alal ja re tak sencillo. ¹⁹ Ja c'a rixix wach'alal, bien otakin chic nojel nat nakaj chi congana nixnimani in congana ninquicot chewij rmal xarwari' nwajo' chewe chi bien tech'obo' nak rbanic ja banoj utzil in xtiq'ueje' ta nat chewe ja banoj itzelal. ²⁰ Ja c'a Dios ja nyowi ja quicotemal arja' nkajsaj na chanim ja rchok'ak' ja Satanás in nbe ja Satanás xe' ewakan. Ja camic xtiq'ueje' ta ewq'uin ja rutzil ja nkacochij tre ja kajaw Jesucristo.

Amén.

²¹ Ja Timoteo ja wachbil chipan ja samaj xin Jesucristo arja' nutakel rutzil ewach in queri' nqueban chakaja' ja Lucio, ja Jasón in Sosípater, eje'e' e wach tak aj tinamit.

²² Ja Tercio arja' rmajon rtz'ibaxic jawa' carta ri' in arja' chakaja' nutakel rutzil ewach pa rubi' ja kajaw Jesucristo.

²³ Ja Gayo nutakel rutzil ewach, arja' rya'on ja nposada in pa rochoch arja' nquemol wi' qui' ja riglesia canojel. Ja Erasto ja tesorero xin tinamit arja' nutakel rutzil ewach in queri' nuban ja kach'alal Cuarto chakaja'.

²⁴ Xtiq'ueje' ta ewq'uin ewanojel ja rutzil ja nkacochij tre ja kajaw Jesucristo. Amén.

*****

²⁵ Ja camic ja kas nwajo' anin chi ja Dios ni ta xtiya' wi' ruk'ij pro ni ta chijutij. Ja Dios arja' bien ncowini ncowirsaj ec'u'x utzc'a chi cow nixpe'i chi rnimaxic ja Jesucristo. Queri' nbij ja utzlaj tzij ja nmajon rbixic chewe, jule' tzij ja nuc'ut chikawach nak rbanic ja Jesucristo. Jawa' utzlaj tzij ri' nij awatalto wi' jaru' pa tiempo kas tz'ucarnakto ja rwach'ulew pro ja camic k'alasan chic chikawach. ²⁶ Ja Dios arja' rk'alasan chic chikawach camic ja utzlaj tzij in chakaja' c'o je'e' ja quitz'iban can ja rojer tak profeta xin Dios ja noqui camic chi rk'alasbexic ja utzlaj tzij chiquewach ja winak pro ni chiquewach canojelal ja winak xa nak ta chi tinamital ec'o wi'. Ja c'aslic Dios ja ni mta wi' camíc trij arja' rya'on jun orden chi nk'alasaxi ja utzlaj tzij chiquewach canojel ja winak utzc'a chi eje'e' nyuke' quec'u'x ruq'uin ja Jesucristo in nquinimaj. ²⁷ Rumac c'a ja Jesucristo chewi' tok nbij chewe, kaya'a' ruk'ij ja Dios ja ni xarwari' jun chi Dios, jun Dios ja majun nak ta nk'i'o ta ja rna'oj. Ni ta xtiya' wi' ruk'ij camic, chwak in chijutij. Amén.

Ja C'ac'a Chominem

New Testament in Tz'utujil Western; tzj (GT:tzj:Tz'utujil)

copyright © 2010 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: Tz'utujil

Dialect: Western

Translation by: Wycliffe Bible Translators, Inc.

Tz'utujil [tzj] (Western), Guatemala

Copyright Information

© 2010, Wycliffe Bible Translators, Inc. All rights reserved.

This translation text is made available to you under the terms of the Creative Commons License: Attribution-Noncommercial-No Derivative Works. (<http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/3.0/>) In addition, you have permission to port the text to different file formats, as long as you do not change any of the text or punctuation of the Bible.

You may share, copy, distribute, transmit, and extract portions or quotations from this work, provided that you include the above copyright information:

You must give Attribution to the work.

You do not sell this work for a profit.

You do not make any derivative works that change any of the actual words or punctuation of the Scriptures.

Permissions beyond the scope of this license may be available if you contact us with your request.

The New Testament

in Tz'utujil

© 2010, Wycliffe Bible Translators, Inc. All rights reserved.

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-Noncommercial-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not sell this work for a profit.

You do not change any of the words or punctuation of the Scriptures.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

2014-04-30

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 14 Jun 2022 from source files dated 13 Jun 2022

9edbc891-45bd-575d-b4d1-5ba8f0ea4ba8